

UPRAVA ZA STATISTIKU

**IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE RAZVOJA ZVANIČNE STATISTIKE
2019 - 2023. GODINE**

(za 2022. godinu)

Podgorica, mart 2023. godine

SADRŽAJ

I.	UVOD.....	3
II.	INFORMACIJA O STEPENU REALIZACIJE AKTIVNOSTI.....	4
III.	Operativni cilj 1. - Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva.....	11
IV.	Operativni cilj 2. - Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima.....	20
V.	Operativni cilj 3. - Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama.....	27
VI.	Operativni cilj 4. - Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike.....	37
VII.	Operativni cilj 5. - Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike.....	42
VIII.	Operativni cilj 6. - Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike.....	49
IX.	Operativni cilj 7. - Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva.....	55
X.	PREPORUKE ZA ZAVRŠNU FAZU SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA.....	60
XI.	KLJUČNI RIZICI.....	62

I. UVOD

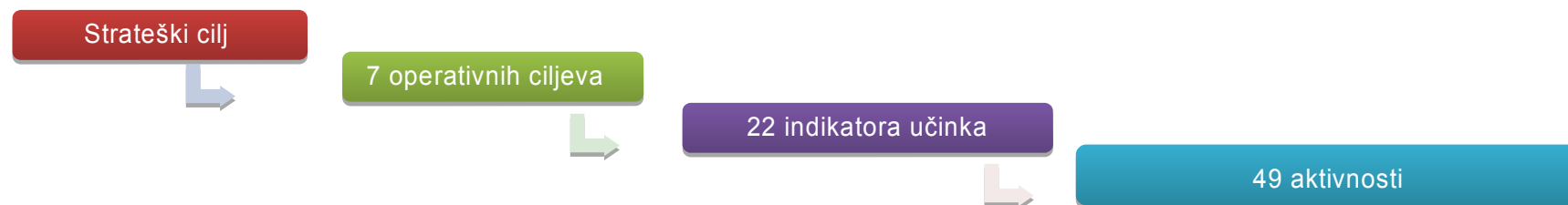
Vlada Crne Gore je na sjednici od 18. jula 2019. godine usvojila *Strategiju razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine sa dvogodišnjim Akcionim planom za njenu implementaciju za period 2019 – 2020. godina*, objavljena je u “Službenom listu Crne Gore”, broj 54/19 od 23. septembra 2019. godine.

Nakon isteka navedenog dvogodišnjeg perioda Uprava za statistiku je pripremila novi Akcioni plan za implementaciju Strategije razvoja zvanične statistike za naredni dvogodišnji period 2021 - 2022. godinu sa ciljem da se nastavi praćenje realizacije Strategije razvoja zvanične statistike u narednom dvogodišnjem periodu.

Strategijom razvoja zvanične statistike utvrđuju se razvojni pravci i ciljevi zvanične statistike Crne Gore. Cilj zvanične statistike je da obezbjeđuje svim korisnicima, kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.

Strategija razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine sa Akcionim planom za njenu implementaciju sadrži sedam operativnih ciljeva sa pratećim indikatorima i aktivnostima, koji vode do ostvarenja strateškog cilja, definiše dinamiku realizacije, strukturu izvještavanja i nadležne organe za realizaciju operativnih ciljeva. Edukacija statističara, kao naučnika koji rade sa podacima, inovativnim rješenjima, korišćenjem novih izvora podataka, daljim usaglašavanjem zvanične statistike sa međunarodnim standardima i principima Kodeksa prakse evropske statistike su izazovi koji predstavljaju razvojne operativne ciljeve definisane Strategijom razvoja zvanične statistike u narednom petogodišnjem periodu.

Slika 1. Pregled operativnih ciljeva Strategije razvoja zvanične statistike za 2019 - 2023. godinu.

Donošenjem dva dvogodišnja Akciona plana (za period 2019 - 2020. godinu i 2021 – 2022. godinu) obezbijeđena je planska realizacija operativnih aktivnosti u ovoj oblasti. Ovaj izvještaj odnosi se na period 2022. godine i u nastavku je izvještavanje o realizaciji planiranih aktivnosti u 2022. godini.

II. INFORMACIJA O STEPENU REALIZACIJE AKTIVNOSTI

Izvještaj o sprovođenju **Akcionog plana za implementaciju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godina**, sadrži pregled realizovanih aktivnosti definisanih drugim dvogodišnjim **Akcionim planom za implementaciju Strategije razvoja zvanične statistike za period 2021 - 2022. godina**. U izvještaju je dat pregled realizovanih aktivnosti u 2022. godini, kao i aktivnosti koje nijesu realizovane u navedenom periodu.

Tokom 2022. godine realizovano je 25 (72%) od 35 planiranih aktivnosti, kontinuirano se radi na realizaciji pet (14%) djelimično realizovane aktivnosti, dok pt (14%) aktivnosti nije realizovano, a odnose se na razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva, kao rješavanje pitanja poslovnog prostora i povećanja broja zaposlenih. U narednom periodu će se kontinuirano raditi na realizaciji ovih aktivnosti.

Realizovane aktivnosti su pokazatelj napora proizvođača zvanične statistike u cilju ostvarenja zadatih operativnih ciljeva i aktivnosti, kojima se teži ispunjenju strateškog cilja zvanične statistike, a to je da obezbijedi svim korisnicima kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.

Za realizaciju planiranih statističkih istraživanja Zakonom o budžetu za 2022. godinu ukupno su odobrena (planirana) budžetska sredstva, iz opštih prihoda budžeta, u iznosu od 5.670.459,64€. Nakon svih izvršenih preusmjerenja od strane Ministarstva finansija po osnovu procjene viška neutrošenih početnih planiranih sredstava, ukupan tekući budžet iznosi 5.297.429,46€. Ukupna realizovana budžetska sredstva iz opštih prihoda budžeta iznose 1.559.540,13€, ili 29,44% u odnosu na planirana. Ovakav procenat izvršenja iz opštih prihoda je rezultat neizvršenja planiranih sredstava vezanih za aktivnost Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2022. godini, usljed kasnog usvajanja Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova. Uzimajući u obzir neizvršenje planiranih sredstava za aktivnost Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova, procenat izvršenja, odnosno, realizacija iz opštih prihoda budžeta iznosi 89,36%. Pored opštih prihoda, ukupna realizovana sredstva u 2022. godini iz IPA sredstava i ostalih donacija iznose 417.207,38€. Zajedno sa realizovanim sredstvima iz IPA sredstava i ostalih donacija, ukupna realizovana sredstva, odnosno novčani tok u 2022. godini iznose 1.976.747,51€.

Trenutan broj zaposlenih u Upravi za statistiku je 95, a shodno Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za statistiku sistematizovano je 169 radnih mjesta. Kadrovskim planom za 2022. godinu, u Upravi za statistiku je planirano zapošljavanje šest (6) izvršioaca:

- dva (2) izvršioaca iz kategorije visoko rukovodnog kadra (pomoćnika/ce direktora/ice u Sektoru socijalnih statistika i demografije i pomoćnika/ce direktora/ice u Sektoru za informatičku obradu podataka). Javni oglasi za zapošljavanje ovih izvršioaca su započeti od strane Uprave za ljudske resurse u decembru 2022. godine i još uvijek su u toku;

- četiri (4) izvršioca iz kategorije ekspertskeg kadra (dva (2) viši/a savjetnik/ca III i jedan/a (1) samostalni/a savjetnik/ca III u Sektoru za makroekonomske statistike, nacionalne račune i cijene i jedan (1) samostalni/a savjetnik/ca III u Službi za opšte, kadrovske poslove i finansije). Javni oglasi za zapošljavanje ovih izvršioca su okončani u decembru 2022. godine.

Kratak pregled realizovanih aktivnosti po operativnim ciljevima u 2022. godini dat je u nastavku:

Operativni cilj 1. - Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

Uprava za statistiku je u oktobru 2022. godine potpisala sporazum o saradnji sa Univerzitetom Crne Gore, Ekonomskim fakultetom u Podgorici. Studenti Ekonomskog fakulteta dobiće priliku da se usavršavaju u oblasti zvanične statistike kao i da steknu iskustvo kroz stručnu praksu u Upravi za statistiku. U okviru ove saradnje, započete su aktivnosti edukacije studenata na predmetu Ekonomija/Kvantitativna ekonomija u vidu gostujućih predavanja (14. novembra 2022. godine) zaposlenih Uprave za statistiku. Studentima je prezentovana proizvodnja makroekonomskih statističkih podataka i uloga Uprave za statistiku u procesu evropskih integracija.

Operativni cilj 2. - Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

Uvažavajući principe zvanične statistike, jedan od ključnih izazova za zvaničnu statistiku ostaje dalji razvoj znanja i vještina, nivo digitalizacije društva, kao i *“revolucija podataka”*, koja je otvorila nove šanse razvoju statističara kao stručnog i profesionalnog kadra, kao i stvaranje nove generacije statističara, kao *„naučnika koji rade sa podacima“*, od kojih će se očekivati duboko poznavanje novih teorija i metoda kojima se obrađuju „veliki podaci“.

Kao primjer dobre prakse ukazujemo na realizaciju stažiranja EU-EMOS studenta u saradnji sa EUROSTAT-om. Dva studenta sa Univerziteta Mendel u Brnu iz Češke, sa magistarskog evropskog programa zvanične statistike (European Master in Official Statistics – EMOS) uspješno su završili stažiranje u Upravi za statistiku na temu „Međunarodni statistički projekti” i „Uzorak”.

Takođe, tri studenta iz Crne Gore sa Univerziteta Donja Gorica sa magistarskog evropskog programa zvanične statistike stažirali su u Upravi za statistiku u oblasti Upravljanja kvalitetom.

Na nivou statističkog sistema, tokom 2022. godine, bilo je 184 učesnika na online seminarima, kursevima i sastancima (EUROSTAT i UN sastanci). Organizatori događaja su EUROSTAT, GOPA, ICON institut, UNECE, Energy Community, FAO, itd.

Operativni cilj 3. - Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama

Postignut je veći nivo metodološke usklađenosti svih istraživanja statističkog sistema Crne Gore sa pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike, a koja dalje služe kao input za obračun makroekonomskih podataka u skladu sa ESA metodologijom.

EUROSTAT prati usklađenost statističkih sistema u zemljama proširenja s pravnom tekovinom EU u statistici. Praćenje usklađenosti sprovodi se jednom godišnje u saradnji s nacionalnim statističkim institutima (NSI). Statistički Kompendijum i SMIS + (statistički informacijski sistem za upravljanje) su dva važna alata koji se koriste u procesu praćenja usklađenosti. Takođe, napredak u oblasti zvanične statistike prati se kroz izvještaje o napretku na godišnjem nivou. Prema Izvještaju o napretku kada je u pitanju Poglavlje 18 - Statistika postignut je ograničeni napredak i srednja ocjena, kada je u pitanju spremnost za članstvo.

Dostignut je visok nivo kvaliteta u skladu sa principima Kodeksa prakse evropske statistike koji je u skladu sa principima zvanične statistike. Realizovana je većina preporuka definisanih misijom procjene sa rokom do kraja 2022. godine.

Nastavljena je bilateralna saradnja sa zemljama članicama u procesu daljeg usaglašavanja zvanične statistike sa EU standardima. Takođe, nastavljena je saradnja sa međunarodnim institucijama u pravcu modernizacije statističkog sistema, obezbjeđivanjem neophodnih IT transformacija, koje će unaprijediti blagovremenost, dostupnost i kvalitet statističkih podataka.

Uprava za statistiku je zahvaljujući finansijskoj podršci UNICEF-a u Crnoj Gori, unaprijedila statističku infrastrukturu, i uvodeći nove metode prikupljanja podataka, doprinijela da u skoroj budućnosti podaci Ankete o dohotku i uslovima života (EU-SILC) budu dostupni u kraćem vremenskom roku. Time je obezbijeđena usklađenost sa novom EU regulativom u pogledu ispunjenja zadatih rokova za objavu podataka, a ujedno podaci postali pravovremeniji za donošenje socijalnih politika.

Ujedno, kapaciteti Uprave za statistiku u korišćenju modernih IT metodologija, unaprijeđeni su kroz saradnju sa IT kompanijom koja je angažovana na tenderu i koja je uspješno završila ugovorne obaveze. Ovaj projekat je, osim što je unaprijedio kompletan proces proizvodnje i diseminacije Ankete o dohotku i uslovima života (EU-SILC), doprinio je i razvoju sistema i za druga kompleksna istraživanja Uprave za statistiku, pa je uspješnost projekta potpuno postignuta. Kroz projekat je ostvarena i vrijedna donacija od 50 laptopova.

Operativni cilj 4. - Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

Uprava za statistiku u kontinuitetu radi na ispitivanju mogućnosti za korišćenje novih izvora podataka u statističke svrhe, tako je tokom 2022. godine, realizovan pilot projekat kroz koji je testirana mogućnost korišćenja podataka sa web sajta.

Koristeći metod "Web scraping", pomoću programskog jezika Python, "skrapovani" su podaci sa sajta maloprodajnog lanca tehničkih proizvoda u Crnoj Gori. Podaci sa web sajta su eksportovani u excel formatu i kao takvi se koriste za dalje analize. Nestruktuirani podaci sa web sajta prevedeni su u struktuirane podatke tj. dati su u tabelarnom obliku

Operativni cilj 5. - Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike

Posvećenost kvalitetu je jedan od principa Kodeksa prakse evropske statistike u kojem se navodi da su „Statistički organi posvećeni kvalitetu i sistematski i redovno identifikuju prednosti i nedostatke kako bi kontinuirano poboljšavali kvalitet procesa i proizvoda“. U skladu sa tim, Uprava za statistiku je u toku 2022. godine radila na implementaciji Kodeksa prakse evropske statistike, tako što je formirana radna grupa od

13 članova sa predstavnicima svih sektora i odsjeka. Zadatak članova radne grupe je aktivno učešće na sastancima tokom projekta, širenja ideje i vizije upravljanja kvalitetom u svojim odsjecima i sprovođenje interne revizije kvaliteta. U komunikaciji sa drugom Radnom grupom (koja je formirana 2020. godine) od 12 članova, od kojih je devet (9) predstavnika drugih proizvođača zvanične statistike i tri (3) predstavnika Uprave za statistiku, nastavljena je implementacija i praćenje kvaliteta u statističkim procesima i proizvodima u domenima drugih proizvođača zvanične statistike.

Dalja unaprijeđenja ogledaju se kroz realizaciju:

- istraživanja o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku;
- implementacije samoprocjene kvaliteta statističke proizvodnje;
- uspostavljanja Generičkog modela statističkih poslovnih procesa (GSBPM);
- izvještaja o kvalitetu za korisnike.

Operativni cilj 6. - Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike

Razvoj i unaprijeđenje procesa obrade podataka statističkih istraživanja nastavljen je i tokom 2022. godine kroz:

- unaprijeđenje IT integrisanog sistema za unos i obradu statističkih podataka (dio za prikupljanje podataka);
- primjenu standarda unaprijeđen je dizajn i razmjene podataka sistema referentnih metapodataka;
- definisanje elektronskog upitnika za prikupljanja metapodataka od drugih proizvođača zvanične statistike i
- unaprijeđenje metoda prikupljanje podataka (definisan elektronski upitnik) za potrebe statistike zarada; Razvoj IT integrisanog sistema nastavljen je kroz modernizaciju i automatsko generisanje saopštenja za javnost iz oblasti statistike cijena, zarada, saobraćaja i turizma. Unaprijeđenja koja se odnose na prikupljanje podataka detaljno su objašnjena u poglavlju 1.7. *Modernizacija prikupljanja podataka u statističke svrhe, ovog izvještaja.*

Operativni cilj 7. Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva

U cilju promocije zvanične statistike, a uvažavajući povećane potrebe korisnika, Uprava za statistiku je u 2022. godini putem zvanične web stranice i društvenih mreža (Twitter i LinkedIn) objavila rezultate zvanične statistike kroz:

- 179 statističkih saopštenja (u mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj dinamici);
- 5 publikacija (online i štampane) i
- 16 infografika.

Na zvaničnu imejl adresu Uprave za statistiku upućeno je 468 zahtjeva korisnika, dok je od strane medijskih kuća bilo 61 zahtjev. Prateći praksu obilježavanja Evropskog dana statistike, 20. oktobra 2022. godine, Uprava za statistiku se pridružila Evropskoj statističkoj zajednici i ukazala na značaj zvanične statistike i njene uloge u savremenom društvu kroz pripremljeni video sadržaj objavljen na web stranici Evropskog statističkog sistema, Uprave za statistiku i društvenim mrežama. U procesu statističke proizvodnje podataka, u dijelu diseminacije unaprijeđenja su postignuta automatizacijom četiri statistička saopštenja iz oblasti statistike zarada, turizma, cijena i saobraćaja. Korišćenjem

modernih IT alata omogućena je kvalitetnija i brža proizvodnja statističkih podataka iz navedenih statističkih domena sa generisanim izgledom statističkog saopštenja, u skladu sa svim utvrđenim pravilima Evropske statističke kancelarije - EUROSTAT-a. Ovaj trend nastaviće se i u drugim statističkim domenima približavajući zvaničnu statistiku evropskim standardima.

Nosilac implementacije Akcionog plana je Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike. Akcioni plan za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike definiše aktivnosti za realizaciju kroz sedam operativnih ciljeva. Kroz svaki operativni cilj definisani su indikatori za praćenje istog, svaki indikator ima polaznu osnovu u 2019. godini i postignute vrijednosti za svaku godinu sprovođenja strateškog dokumenta.

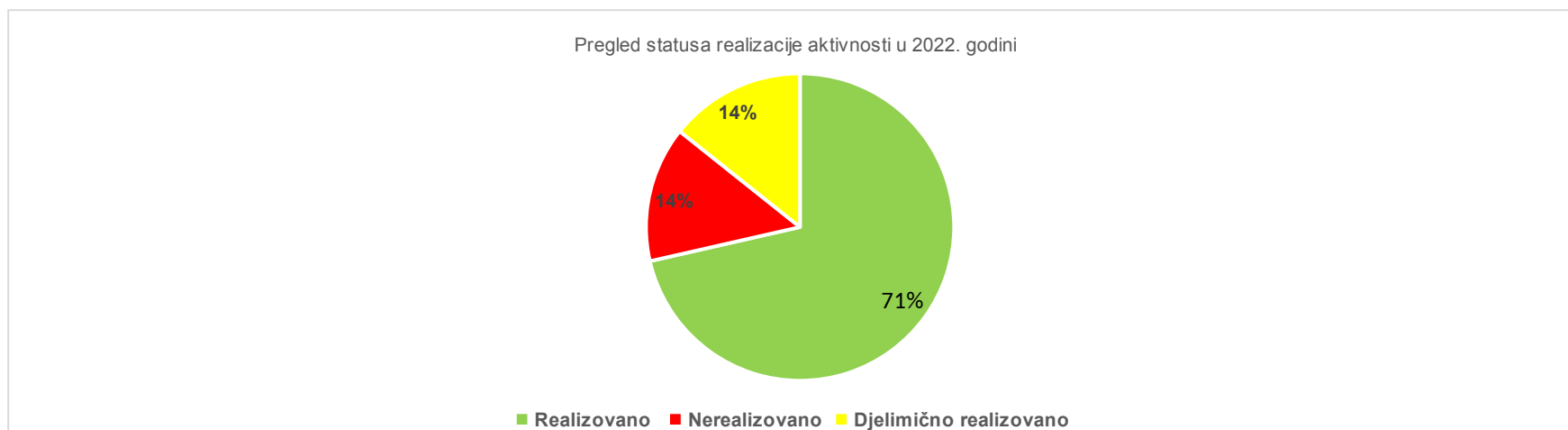
Tabela 1. Pregled realizovanih aktivnosti definisanih Strategijom razvoja zvanične statistike 2019 -2023. godina, za period 2022. godine

Strategija razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godina	Broj	Procentualno
Strateški cilj	1	
Operativni ciljevi	7	
Aktivnosti	49	
Indikatori učinka	22	
Dvogodišnji Akcioni plan za realizaciju aktivnosti definisanih Strategijom razvoja zvanične statistike		
Planirane aktivnosti tokom 2021 - 2022. godine	35	100%
1. Planirane aktivnosti realizovane tokom 2022. godine	25	72%
2. Djelimično realizovane aktivnosti tokom 2022. godine	5	14%
3. Planirane aktivnosti koje nisu realizovane tokom 2022. godine	5	14%
Ukupno	35	100%

Izvor: Uprava za statistiku

Stepen realizacije indikatora učinka koje su predviđene Akcionim planom za realizaciju aktivnosti definisanih Strategijom razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godina, za 2022. godinu je na nivou od 72%.

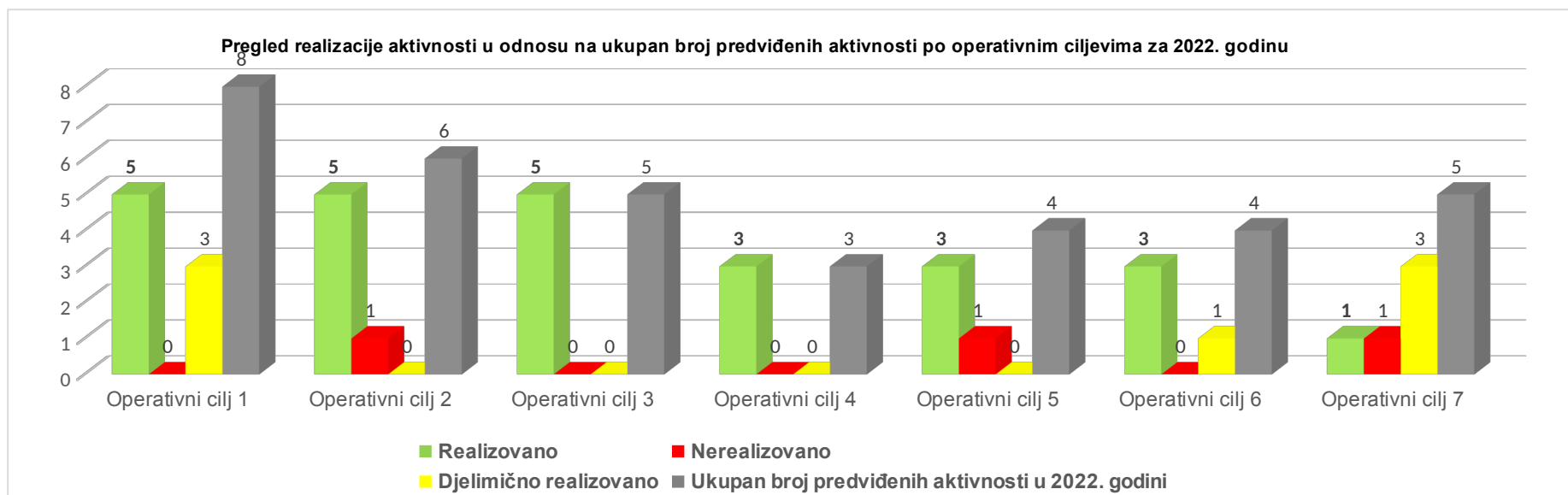
Grafik 1. Pregled realizacije aktivnosti u odnosu na ukupan broj predviđenih aktivnosti u 2022. godini

Izvor: Uprava za statistiku

U potpunosti su realizovane ciljne vrijednosti na polovini sprovođenja strateškog dokumenta kod tri operativna cilja od ukupno sedam ciljeva (Operativni cilj 1,3 i 4). Djelimično su realizovane aktivnosti kod dva operativna cilja (Operativni cilj 6 i 7), dok ne realizovanih aktivnosti ima kod tri operativna cilja (Operativni cilj 2, 5 i 7). Stepenn realizacije aktivnosti je direktno uticao na nivo stepena realizacije indikatora učinka. Razlozi zbog kojih neke od aktivnosti nijesu blagovremeno realizovane su uglavnom zbog nedostatka ljudskih kapaciteta. Izazov u budućem periodu je nedostatak broja zaposlenih, posebno u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću, ali kao primjer dobre prakse navodimo posvećenost zaposlenih u realizaciji operativnih ciljeva. Detaljan pregled izazova dat je u poglavlju XI “Ključni rizici” ovog izvještaja.

Grafik 2. Pregled realizacije aktivnosti u odnosu na ukupan broj predviđenih aktivnosti po operativnim ciljevima u 2022. godini

Izvor: Uprava za statistiku

Za realizaciju planiranih statističkih istraživanja Zakonom o budžetu za 2022. godinu ukupno su odobrena (planirana) budžetska sredstva, iz opštih prihoda budžeta, u iznosu od 5.670.459,64€. Nakon svih izvršenih preusmjerenja od strane Ministarstva finansija po osnovu procjene viška neutrošenih početnih planiranih sredstava, ukupan tekući budžet iznosi 5.297.429,46€. Ukupna realizovana budžetska sredstva iz opštih prihoda budžeta iznose 1.559.540,13€, ili 29,44% u odnosu na planirana. Ovakav procenat izvršenja iz opštih prihoda je rezultat neizvršenja planiranih sredstava vezanih za aktivnost *Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova* u 2022. godini, usljed kasnog usvajanja Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova. Uzimajući u obzir neizvršenje planiranih sredstava za aktivnost *Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova*, procenat izvršenja, odnosno, realizacija iz opštih prihoda budžeta iznosi 89,36%. Pored opštih prihoda, ukupna realizovana sredstva u 2022. godini iz IPA sredstava i ostalih donacija iznose 417.207,38€. Zajedno sa realizovanim sredstvima iz IPA sredstava i ostalih donacija, ukupna realizovana sredstva, odnosno novčani tok u 2022. godini iznosi 1.976.747,51€, detaljan pregled dat je u Tabeli 2.

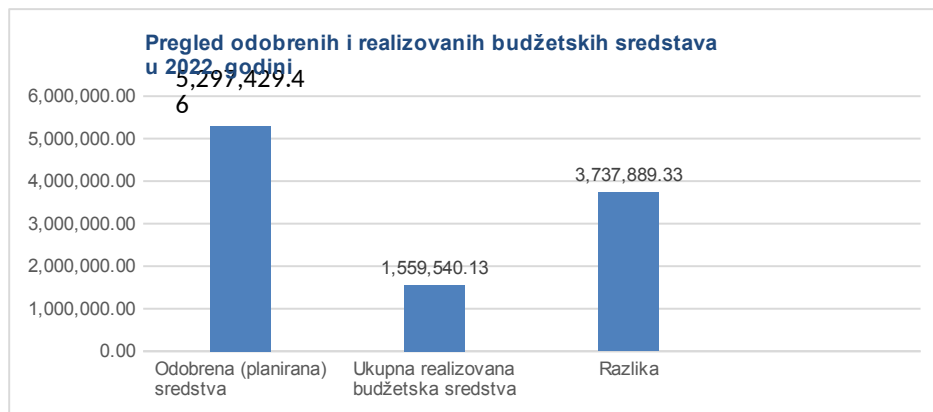
Tabela 2. Pregled finansijskih sredstava Uprave za statistiku u 2022. godini

	u EUR
Finansijska sredstva	2022. godina
Odobrena (planirana) sredstva	5 297 429,46
Ukupna realizovana budžetska sredstva	1 559 540,13
Razlika	3 737 889,33
Procenat realizacije	29,4%

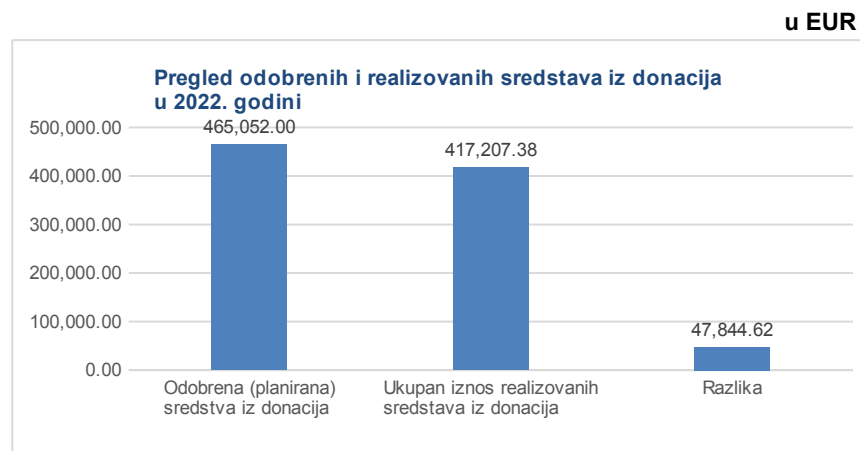
Odobrena (planirana) sredstva iz donacija	465,052,00
Ukupan iznos realizovanih sredstava iz donacija	417 207,38
Razlika	47 844,62
Procenat realizacije	89,7%

Izvor: Uprava za statistiku

Grafik 3. Pregled odobrenih i realizovanih finansijskih sredstava u 2022. godini

Izvor: Uprava za statistiku

I. Operativni cilj 1. - Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

Ovim ciljem planirano je uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima u cilju objašnjenja i prezentovanja rezultata zvanične statistike. Planirano je razvijanje partnerstva, koje bi se baziralo na principima kvaliteta zvanične statistike sa ciljem da se poveća pravovremenost, raspoloživost i dostupnost rezultata zvanične statistike.

Pregled sredstava za realizaciju aktivnosti Operativnog cilja 1. dat je u Tabeli 3.

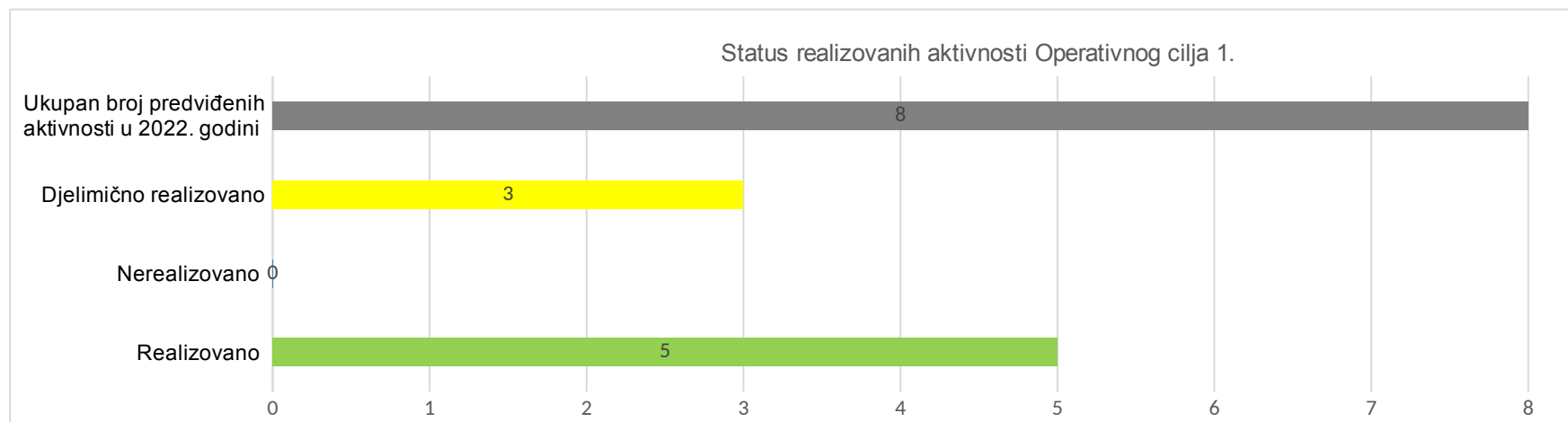
Tabela 3. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za Operativni cilj 1.

u EUR

Godina	Budžet		Potencijalna donatorska sredstva	
	Planirano	Realizovano	Planirano	Realizovano
2022.	0	0	25 001,00	19 890,00
UKUPNO	0	0	25 001,00	19 890,00

Izvor: Uprava za statistiku

Grafik 4. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 1. Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstv

Izvor: Uprava za statistiku

Ključna dostignuća u realizaciji Operativnog cilja 1. - Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

Upravljanje realizacijom aktivnosti podrazumijeva punu posvećenost zaposlenih u Upravi za statistiku, efikasnu saradnju sa organizacionim jedinicama i proizvođačima zvanične statistike.

Tabela 4. Stepen realizacije indikatora učinka za Operativni cilj 1. Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Uključivanje zahtjeva korisnika u Godišnji plan zvanične statistike definisanih petogodišnjim Programom zvanične statistike 2019 – 2023. godine	5 istraživanja ¹	1 istraživanje ²	0	3 istraživanja ³	4 istraživanja ⁴
2.	Veća zastupljenost korisnika zvanične statistike koji rade izvan državnih institucija - uključujući civilno društvo, sindikate, medije i lokalne vlasti u radnim grupama Savjeta statističkog sistema	4 člana	4 člana	4 člana	0 članova ⁵	
3.	Javno objavljeni rezultati o zadovoljstvu korisnika	Ocjena 4 ⁶	Ocjena 4 ⁷	Ocjena 4	Ocjena 4 ⁸	

Izvor: Uprava za statistiku

Kao primjer dobre prakse u realizaciji indikatora učinka Operativnog cilja 1. - *Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva* izdvajamo uvođenje novih statističkih istraživanja u sistemu zvanične statistike:

- **Istraživanje o uslovima života i bezbjednosti žena (EU - GBV)** - Uprava za statistiku je, po prvi put sprovela *Istraživanje o uslovima života i bezbjednosti žena (EU - GBV) u Crnoj Gori*, prema metodologiji Evropske kancelarije za statistiku (EUROSTAT-a). Ovim

¹ Uprava za statistiku (Statističko istraživanje o generacijama i polovima – probno i Evropsko društveno istraživanje (ESS) – probno); Ministarstvo finansija i socijalnog staranja (Izveštaj o javnom dugu, Izveštaj o državnom dugu i Podaci o primicima, izdacima države i lokalne samouprave)

² Institut za javno zdravlje (Anketa o zdravlju i zdravstvenoj zaštiti stanovništva (EHIS);

³ Institut za javno zdravlje (Istraživanje o uzrocima smrti), Centralne banke Crne Gore (Statistika ostalih finansijskih institucija - faktoring društava) i Uprava za statistiku (istraživanje o uslovima života i bezbjednosti žena (EU - GBV);

⁴ Uprava za statistiku (Indikatori kriminaliteta; Probni popis poljoprivrede upotrebom CAPI metode prikupljanja podataka; Istraživanje o stvorenom otpadu od hrane); Centralna banka Crne Gore (Statistika ostalih finansijskih institucija - faktoring društava);

⁵ Upravi za statistiku dostavljen je dopis (br. 17-430/22-3468/1 od 15.12.2022. godine) od strane Ministarstvu finansija o imenovanju novog sastava Savjeta statističkog sistema;

⁶ Na skali od 1 do 5 (1-nezadovoljan, 5-veoma zadovoljan), 2018, Izveštaj o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku; <https://www.monstat.org/userfiles/file/KVALITET/Izvjestaj%20o%20zadovoljstvu%20korisnika.pdf>

⁷ Na skali od 1 do 5 (1-nezadovoljan, 5-veoma zadovoljan), 2020, Izveštaj o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku; https://www.monstat.org/userfiles/file/KVALITET/2020/2_%20Izvjestaj%20o%20zadovoljstvu%20korisnika.pdf

⁸ Na skali od 1 do 5 (1-nezadovoljan, 5-veoma zadovoljan), 2022, Izveštaj o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku; [https://www.monstat.org/uploads/files/O%20NAMA/2.%20Izvjestaj%20o%20zadovoljstvu%20korisnika%20-%202022_FINAL\(1\).pdf](https://www.monstat.org/uploads/files/O%20NAMA/2.%20Izvjestaj%20o%20zadovoljstvu%20korisnika%20-%202022_FINAL(1).pdf)

istraživanjem obezbjeđuje se uporedivost podataka o rodno zasnovanom nasilju među zemljama Evropske unije koje su sprovele navedeno istraživanje. Cilj istraživanja je da se dobiju podaci o rodno zasnovanom nasilju kao što je: nasilje od strane partnera, nasilje od strane bilo kojeg počinioca, nasilje u porodici, seksualno uznemiravanje na poslu i drugi značajni indikatori iz ove oblasti. Istraživanje je sprovedeno na terenu od oktobra do decembra 2021. godine i rezultati su bazirani na izjavama ispitanica;

- **Statistika ostalih finansijskih institucija - faktoring društava** u nadležnosti Centralne banke Crne Gore je statistički prikaz pozicija bilansa stanja faktoring društava. Istraživanje pruža detaljan statistički prikaz potraživanja po osnovu faktoringa po sektorima;
- **Istraživanje o uzrocima smrti** u nadležnosti Instituta za javno zdravlje je planirano Godišnjim planom zvanične statistike za 2022. godinu, ali nije realizovano tokom 2022. godine zbog reorganizacije u dijelu rukovođenja statistikom mortaliteta, ali se njegova realizacija očekuje tokom I kvartala 2023. godine.

➤ **Povećanje značaja korisnika podataka u radu Savjeta statističkog sistema**

Shodno odredbama *Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike* ("Sl. list Crne Gore" br.18/12 i 47/19) Savjet statističkog sistema čine predstavnici institucija koje u svom radu najviše koriste podatke zvanične statistike, čijim uključivanjem je povećan značaj korisnika u radu Savjeta statističkog sistema. Donošenjem nove Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave (Sl. list Crne Gore br.49/22,52/22,56/22,82/22,110/22) došlo je do preraspodjele nadležnosti unutar organa državne uprave, kao i određenih kadrovskih promjena. S tim u vezi, novim Rješenjem o imenovanju članova Savjeta statističkog sistema (br. 17-430/21-3468/1 od 15.12.2022. godine) minister finansija je u skladu sa članom 14 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike imenovao novi saziv Savjeta statističkog sistema.

➤ **Izrada *Akcionog plana za sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu korisnika*** i objavljivanje rezultata istraživanja

U skladu sa principima zvanične statistike Crne Gore, proizvođači zvanične statistike redovno i sistematski prate zadovoljstvo korisnika, tako da je Uprava za statistiku, kao koordinator statističkog sistema treći put sprovedla ***Istraživanje o zadovoljstvu korisnika*** u periodu od 30. maja do 26. avgusta 2022. godine (prvo istraživanje o zadovoljstvu korisnika realizovano je u periodu od 1. septembra do 20. oktobra 2017. godine, drugo istraživanje sprovedeno u periodu od 6. marta do 27. aprila 2020. godine).

Istraživanje pruža informacije o potrebama korisnika za rezultatima zvanične statistike i njihovom zadovoljstvu podacima i uslugama koje zvanični statistički sistem Crne Gore proizvodi.

Ciljevi istraživanja se odnose na:

- Mjerenje zadovoljstva korisnika svim aspektima rada zvaničnog statističkog sistema Crne Gore;
- Mjerenje zadovoljstva korisnika podacima i uslugama, kao i načinom na koji rezultati zvanične statistike dolaze do krajnjih korisnika;

- Informisanost korisnika o aktivnostima zvanične statistike, aktima i načinima na koji se korisnici mogu uključiti u rad statističkog sistema Crne Gore;
- Informisanost korisnika o načinu i korišćenju statističkih usluga Uprave za statistiku.

[Rezultati istraživanja](#) su objavljeni u oktobru 2022. godine na zvaničnoj stranici Uprave za statistiku.

Rezultati istraživanja o zadovoljstvu korisnika će se koristiti kao osnova za kontinuirani rad na poboljšavanju kvaliteta rezultata i usluga zvanične statistike, za izradu akcionih planova u oblasti obezbjeđenja kvaliteta rada statističkog sistema Crne Gore i unaprijeđenju nivoa zadovoljstva korisnika.

➤ **Izrada planova za organizovanje foruma korisnika u cilju sagledavanja njihovih potreba za rezultatima zvanične statistike**

Istraživanje o zadovoljstvu korisnika ima za cilj mjerenje zadovoljstva korisnika podacima i uslugama, kao i načinom na koji rezultati zvanične statistike dolaze do krajnjih korisnika. Takođe, ovo istraživanje predstavlja dobru osnovu za sagledavanje potreba za rezultatima zvanične statistike. Na osnovu rezultata istraživanja o zadovoljstvu korisnika, od ukupnog broja ispitanika njih 55,1% iskazalo je zainteresovanost za obukama u organizaciji proizvođača zvanične statistike, što će unaprijediti razumijevanje statističke metodologije i procesa proizvodnje rezultata zvanične statistike. Na osnovu e-mail adresa koji su korisnici unijeli kroz upitnik kako bi prisustvovali obukama Uprave za statistiku, planiraće se organizacija edukativnih sastanaka sa korisnicima statističkih podataka.

➤ **Razvijanje statističke zajednice kroz formalno uspostavljanje partnerstva**

Ostvarena bilateralna saradnja sa zemljama članicama (Slovenija, Finska) u procesu daljeg usaglašavanja zvanične statistike sa EU standardima. Nastavljena saradnja sa međunarodnim institucijama (UNECE, UNICEF) u pravcu modernizacije statističkog sistema, obezbjeđivanjem neophodnih IT transformacija koje će unaprijediti blagovremenost, dostupnost i kvalitet statističkih podataka.

➤ **Organizovanje donatorskih i konsultativnih sastanaka/seminara**

Kancelarija rezidentnog koordinatora Ujedinjenih nacija (RCO), Program Ujedinjenih nacija za razvoj u Crnoj Gori (UNDP) i predstavništvo UNICEF-a u Crnoj Gori obezbijedili su podršku Upravi za statistiku u vidu donacije IT opreme, kao svoj doprinos efikasnijem prikupljanju podataka za Anketu o dohotku i uslovima života (EU-SILC). Podrška u vidu 50 laptopova, omogućila je službenicima Uprave za statistiku da efikasnije i brže prikupljaju i obrađuju podatke. Ova donatorska podrška je značajno modernizovala statističke procese odnosno način prikupljanja podataka u istraživanjima koje se ranije realizovalo metodom intervju "lice u lice" putem papirnih upitnika (PAPI metod), u odnosu na sadašnji metod prikupljanja podataka "lice u lice" putem laptopova (CAPI metod prikupljanja podataka). Sama promjena u načinu prikupljanja podataka utiče na smanjenje vremena potrebnog za unos i obradu podataka, a ujedno i na minimiziranje greški u popunjavanju upitnika usled logičkih kontrola koje aplikacija sadrži. Unos podataka za istraživanje po postojećim uslovima, korišćenjem papirnih upitnika, trajalo je najmanje 3 mjeseca, a uvođenjem CAPI metoda prikupljanja podataka vrijeme potrebno za proizvodnju konačnih indikatora se skraćuje, najmanje za navedeni period unosa. Ova aktivnost će omogućiti da podaci budu dostupni u kraćem vremenskom roku, i time će se

obezbijediti usklađenost sa novom EU regulativom u pogledu ispunjenja zadatih rokova za objavu podataka, a ujedno podatke učiniti pravovremenim za donošenje socijalnih politika.

➤ **Organizovanje edukativnih programa za glavne korisnike**

Projektom “Komunikacija” koji se realizuje kroz projekat IPA 2019 definisane su glavne aktivnosti, koje se odnose na bolju saradnju sa korisnicima rezultata zvanične statistike. Prva ekspertska misija kroz navedeni projekat, održana je u novembru 2022. godine i na kojoj su definisane buduće aktivnosti, sa rokom realizacije do avgusta 2023. godine. Takođe, budžetom za 2023. godinu planirana su dodatna finansijska sredstva, u cilju realizacije ove aktivnosti, odnosno, održavanje redovnih sastanaka sa glavnim korisnicima.

U Tabeli 4. prikazane su ostvarene planirane aktivnosti Operativnog cilja 1. tokom 2022. godine

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Uključivanje zahtjeva korisnika u Godišnji plan zvanične statistike definisanih petogodišnjim Programom zvanične statistike 2019 – 2023. godine	5 istraživanja ⁹	1 istraživanje ¹⁰	0	3 istraživanja ¹¹	4 istraživanja ¹²
2.	Veća zastupljenost korisnika zvanične statistike koji rade izvan državnih institucija - uključujući civilno društvo, sindikate, medije i lokalne vlasti u radnim grupama Savjeta statističkog sistema	4 člana	4 člana	4 člana	0 članova ¹³	

⁹ Uprava za statistiku (Statističko istraživanje o generacijama i polovima – probno i Evropsko društveno istraživanje (ESS) – probno); Ministarstvo finansija i socijalnog staranja (Izveštaj o javnom dugu, Izveštaj o državnom dugu i Podaci o primicima, izdacima države i lokalne samouprave)

¹⁰ Institut za javno zdravlje (Anketa o zdravlju i zdravstvenoj zaštiti stanovništva (EHIS));

¹¹ Institut za javno zdravlje (Istraživanje o uzrocima smrti), Centralne banke Crne Gore (Statistika ostalih finansijskih institucija - faktoring društava) i Uprava za statistiku (istraživanje o uslovima života i bezbjednosti žena (EU - GBV));

¹² Uprava za statistiku (Indikator kriminaliteta; Probni popis poljoprivrede upotrebom CAPI metode prikupljanja podataka; Istraživanje o stvorenom otpadu od hrane); Centralna banka Crne Gore (Statistika ostalih finansijskih institucija - faktoring društava);

¹³ Upravi za statistiku dostavljen je dopis (br. 17-430/22-3468/1 od 15.12.2022. godine) od strane Ministarstvu finansija o imenovanju novog sastava Savjeta statističkog sistema;

3.	Javno objavljeni rezultati o zadovoljstvu korisnika	Ocjena 4 ¹⁴	Ocjena 4 ¹⁵	Ocjena 4	Ocjena 4 ¹⁶	
----	---	------------------------	------------------------	----------	------------------------	--

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum za realizaciju aktivnosti	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Uključivanje zahtjeva korisnika u Godišnji plan zvanične statistike, definisanih petogodišnjim Programom zvanične statistike 2019 - 2023. godina	Broj uključenih zahtjeva korisnika definisanih petogodišnjim Programom zvanične statistike 2019 - 2023. godina	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (Uprava za statistiku je, po prvi put sprovela Istraživanje o uslovima života i bezbjednosti žena (EU - GBV) u Crnoj Gori, prema metodologiji Evropske kancelarije za statistiku (EUROSTAT-a)).	2021.	2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	
Povećanje značaja korisnika podataka u radu Savjeta statističkog sistema	Broj inicijativa članova Savjeta statističkog sistema u cilju implementacije korisničkih zahtjeva	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (Rješenjem o imenovanju članova Savjeta statističkog sistema (br. 17-430/21-3468/1 od 15.12.2022. godine) minister finansija je u skladu sa članom 14 Zakona o zvaničnoj statistici i	2021.	2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-

¹⁴ Na skali od 1 do 5 (1-nezadovoljan, 5-veoma zadovoljan), 2018, Izvještaj o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku; <https://www.monstat.org/userfiles/file/KVALITET/Izvjestaj%20o%20zadovoljstvu%20korisnika.pdf>

¹⁵ Na skali od 1 do 5 (1-nezadovoljan, 5-veoma zadovoljan), 2020, Izvještaj o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku; <https://www.monstat.org/userfiles/file/KVALITET/2020/2%20Izvjestaj%20o%20zadovoljstvu%20korisnika.pdf>

¹⁶ Na skali od 1 do 5 (1-nezadovoljan, 5-veoma zadovoljan), 2022, Izvještaj o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku; [https://www.monstat.org/uploads/files/O%20NAMA/2.%20Izvjestaj%20o%20zadovoljstvu%20korisnika%20-%202022_FINAL\(1\).pdf](https://www.monstat.org/uploads/files/O%20NAMA/2.%20Izvjestaj%20o%20zadovoljstvu%20korisnika%20-%202022_FINAL(1).pdf)

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum za realizaciju aktivnosti	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
			sitemu zvanične statistike imenovao novi saziv Savjeta statističkog sistema)							
Izrada Akcionog plana za sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu korisnika i objavljivanje rezultata istraživanja	Realizovano Istraživanje o zadovoljstvu korisnika shodno dinamici sprovođenja	Uprava za statistiku	Realizovano (Uprava za statistiku već treći put realizovala je Istraživanje o zadovoljstvu korisnika u periodu od 30. maja do 26. avgusta 2022. godine)	IV kvartal 2021.	III kvartal 2022. godine	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-
Izrada planova za organizovanje foruma korisnika u cilju sagledavanja njihovih potreba za rezultatima zvanične statistike	Akcioni plan i procedure za organizovanje foruma	Uprava za statistiku	Djelimično realizovano	2021.	2022.	IV kvartal 2023.	Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	U toku je priprema planova za organizovanje obuka i sastanaka sa glavnim korisnicima rezultata zvanične statistike. Odmah nakon usvajanja istog, počće se sa njegovom primjenom

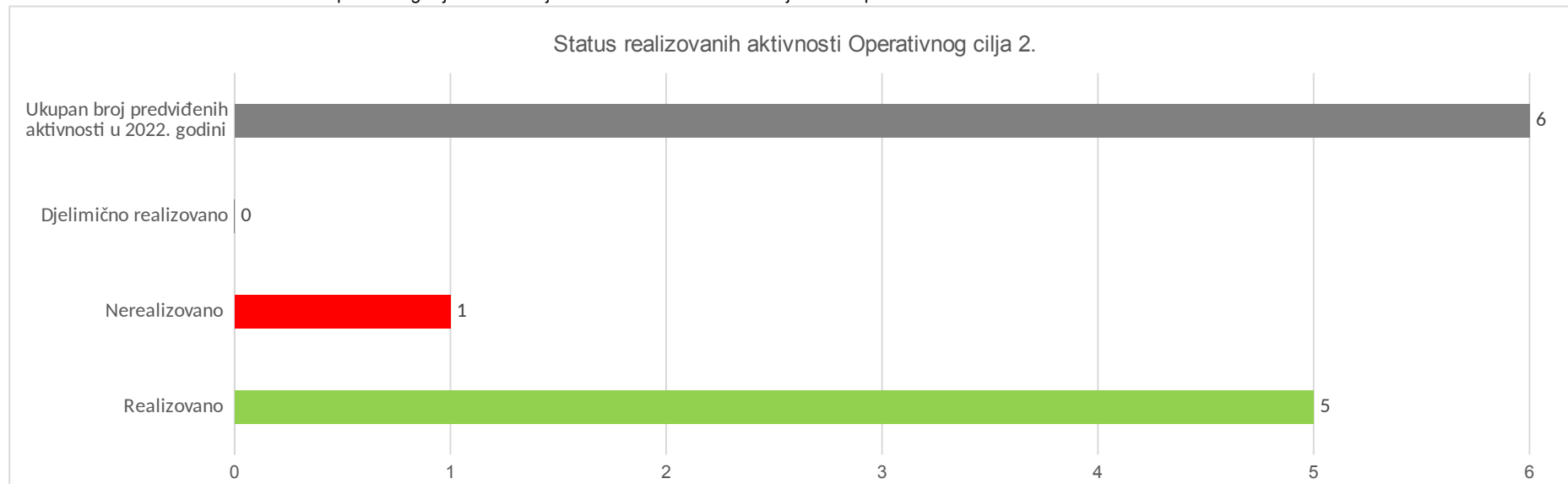
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum za realizaciju aktivnosti	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Razvijanje statističke zajednice kroz formalno uspostavljanje partnerstva	Broj formalno uspostavljenih partnerstava, kroz sporazume o saradnji i realizacija postojećih partnerstava	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (Ostvarena bilateralna saradnja sa zemljama članicama (Slovenija, Finska) u procesu daljeg usaglašavanja zvanične statistike sa EU standardima).	2021.	2022.	-	Potencijalna donatorska podrška	25.001,00€	19.890,00 €	
Organizovanje donatorskih sastanaka/seminara	Broj organizovanih edukativnih programa kroz javne diskusije, seminare, konferencije, tematske radionice sa glavnim korisnicima	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (Tokom 2022. godine održani donatorski sastanci i kao rezultat dobijena donatorska pomoć u vidu 50 laptopova)	2021.	2022.	-	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-
Organizovanje edukativnih programa za glavne korisnike	Unaprijeđenje statističke pismenosti	Proizvođači zvanične statistike	Djelimično realizovano	2021.	2022.	IV kvartal 2023.	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	Do kraja 2023. godine realizovaće se više različitih obuka sa glavnim korisnicima zvanične statistike.

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum za realizaciju aktivnosti	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Organizovanje konsultativnih seminara	Broj organizovanih konsultativnih seminara sa medijima, kao glavnim partnerom u procesu diseminacije rezultata zvanične statistike	Proizvođači zvanične statistike	Djelimično realizovano	2021.	2022.	IV kvartal 2023.	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	Do kraja 2023. godine realizovaće se više različitih obuka sa medijima. U toku je priprema plana za organizovanje obuka i sastanaka sa medijima. Uzimajući u obzir da su pripreme za Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u toku, te samim tim neophodna je bliža saradnja sa medijima kao glavnim re-diseminatorom rezultata zvanične statistike

II. Operativni cilj 2. - Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

Uvažavajući nivo digitalizacije društva, kao i „revoluciju podataka“, koja je otvorila nove šanse razvoju zvanične statistike, jedan od ključnih izazova za zvaničnu statistiku ostaje dalji razvoj znanja i vještina statističara kao stručnog i profesionalnog kadra, kao i stvaranje nove generacije statističara kao „naučnika koji rade sa podacima“ od kojih će se očekivati duboko poznavanje novih teorija i metoda kojima se obrađuju „veliki podaci“.

Grafik 5. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 2. Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

Izvor: Uprava za statistiku

Pregled sredstava za realizaciju aktivnosti Operativnog cilja 2. dat je u Tabeli 5.

Tabela 5. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za Operativni cilj 2. Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

u EUR

Godine	Budžet		Potencijalna donatorska sredstva	
	Planirano	Realizovano	Planirano	Realizovano
2022.	49 580,28	9 005,57	205 238,27	177 431, 80
UKUPNO	49 580,28	9 005,57	205 238,27	177 431, 80

Izvor: Uprava za statistiku

Ključna dostignuća u realizaciji Operativnog cilja 2. - Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

Uvažavajući nivo digitalizacije društva, kao i “*revoluciju podataka*“, koja je otvorila nove šanse razvoju zvanične statistike, jedan od ključnih izazova za zvaničnu statistiku ostaje dalji razvoj znanja i vještina statističara kao stručnog i profesionalnog kadra, kao i stvaranje nove generacije statističara, kao „*naučnika koji rade sa podacima*“, od kojih će se očekivati duboko poznavanje novih teorija i metoda kojima se obrađuju „*veliki podaci*“.

Tabela 6. Stepen dostignutosti indikatora učinka za Operativni cilj 2. Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Broj zaposlenih koji je uspješno završio European Master of official statistics – EMOS	4	4+1	5+1	6+0	
2.	Broj zaposlenih koji su uspješno završili višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	31	31+1	32+0	32+0	
3.	Testiranje novih metoda kod probnih statističkih istraživanja	0	0	0	0	

Izvor: Uprava za statistiku

Kao primjer dobre prakse ističemo razvoj generacije statističara “*naučnika koji rade sa podacima*” od kojih će se očekivati poznavanje novih teorija i metoda kojima se obrađuju “*veliki podaci*”:

- tri zaposlena u Upravi za statistiku su tokom 2022. godine započela proces diplomiranjem na magistarskim studijama EMOS (eng. European Master of official statistics);
- dva studenta sa Univerziteta Mendel, u Brnu, iz Češke, sa magistarskog evropskog programa zvanične statistike (eng. European Master in Official Statistics – EMOS) uspješno su završili stažiranje u Upravi za statistiku na temu „*Međunarodni statistički projekti*” i „*Uzorak*”;
- tri studenta iz Crne Gore sa Univerziteta Donja Gorica sa EMOS programa stažirali su u Upravi za statistiku u oblasti „Upravljanje kvalitetom”;
- 184 zaposlena iz sistema zvanične statistike, učestvovala su u realizaciji online seminara, kurseva i sastanaka (EUROSTAT i UN sastanci). Organizatori događaja su EUROSTAT, GOPA, ICON institut, UNECE, Energy Community, FAO, itd.

Takođe, kao primjer prakse ukazujemo na potpisan Sporazum o saradnji sa Univerzitetom Crne Gore, Ekonomskim fakultetom u Podgorici (u oktobru 2022. godine). Studenti Ekonomskog fakulteta dobili su priliku da usavršavaju svoje znanje u oblasti zvanične statistike, kao i da steknu iskustvo kroz stručnu praksu u Upravi za statistiku. U okviru ove saradnje, započete su aktivnosti edukacije studenata na predmetu Ekonomija/Kvantitativna ekonomija u vidu gostujućih predavanja (14. novembra 2022. godine) zaposlenih Uprave za statistiku. Studentima je prezentovana proizvodnja makroekonomskih statističkih podataka i uloga Uprave za statistiku u procesu evropskih integracija.

U cilju realizacije Operativnog cilja 2. - Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima ukazujemo na aktivnosti koje doprinose realizaciji cilja:

➤ **Održavanje edukativnih radionica za upravljanje statističkim procesima, shodno Kodeksu prakse evropske statistike, sa posebnim akcentom na modernizaciji procesa i upravljanje kvalitetom**

Posvećenost kvalitetu je jedan od principa Kodeksa prakse evropske statistike u kojem se navodi da su „*Statistički organi posvećeni kvalitetu i sistematski i redovno identifikuju prednosti i nedostatke kako bi kontinuirano poboljšavali kvalitet procesa i proizvoda*“. U skladu sa Kodeksom prakse evropske statistike, Uprava za statistiku je u septembru 2022. godine radila na unaprijeđenju statističkih proizvoda i procesa u saradnji sa drugim proizvođačima. U cilju implementacije Generičkog modela statističkih poslovnih procesa (GSBPM) drugim proizvođačima zvanične statistike, održana je edukativna radionica.

Tokom 2022. godine sedam (7) službenika Uprave za statistiku je pohađalo neku od obuka/edukativnih seminara u organizaciji Uprave za ljudske resurse.

➤ **Redovna uključenost proizvođača zvanične statistike u radnim grupama koje se bave modernizacijom i razvojem zvanične statistike korišćenjem kompleksnih setove podataka «Big Data»**

U 2022. godini održan je kurs u okviru Evropskog statističkog trening programa - ESTP pod nazivom: „*Big Data Tools for Advanced Users*“ u Hagu. Praćenje i uključenost zaposlenih Uprave za statistiku na kurseve i sastanke ove teme pospješuje razvoj i uvođenje inovacija na polju IT podrške.

➤ **Testiranje novih izvora podataka i metoda kroz probna statistička istraživanja**

U Godišnjem planu zvanične statistike za 2022. godinu na nivou statističkog sistema uvedna su 22 probna statistička istraživanja. U nadležnosti Uprave za statistiku je 20 probnih statističkih istraživanja i dva u nadležnosti Centralne banke Crne Gore.

U Tabeli 6. prikazane su ostvarene planirane aktivnosti Operativnog cilja 2. tokom 2022. godine.

Tabela 6. Informacije o rezultatima sprovedenih aktivnosti za Operativni cilj 2.

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Broj zaposlenih koji je uspješno završio European Master of official statistics – EMOS	4	4+1	5+1	6+0	
2.	Broj zaposlenih koji su uspješno završili višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	31	31+1	32+0	32+0	
3.	Testiranje novih metoda kod probnih statističkih istraživanja	0	0	0	0	

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Aktivnosti na prijemu novozaposlenih u skladu sa zakonskim odredbama	Povećani broj novozaposlenih u Upravi za statistiku	Uprava za statistiku	Realizovano (Kadrovskim planom za 2022. godinu, u Upravi za statistiku je planirano i zaposleno šest (6) izvršioaca)	IV kvartal 2021	IV kvartal 2022.	-	Budžet	-	-	-

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Promocija i podrška studentima Evropskog magistarskog programa zvanične statistike - EMOS kroz saradnju sa akademskom zajednicom, učešćem u edukativnom programu zaposlenih iz Uprave za statistiku	Broj održanih predavanja na Univerzitetu	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (Održano predavanje na Ekonomskom fakultetu u Podgorici u oktobru 2022. godine)	2021.	2022.	-	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	
Održavanje edukativnih radionica za upravljanje statističkim procesima shodno Kodeksu prakse evropske statistike, sa posebnim akcentom na modernizaciji procesa i upravljanje kvalitetom	Broj održanih edukativnih radionica za upravljanje statističkim procesima shodno Kodeksu prakse evropske statistike	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (Održana edukativna radionica u septembru 2022. godine za druge proizvođače zvanične statistike)	2021.	2022.	-	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Budžet 49.580,28€ Potencijalna donatorska podrška 205.238,27€	Budžet 9.005,57€ Potencijalna donatorska podrška 177.431,80€	
Omogućiti višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim	Broj zaposlenih koji su uspješno završili višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i	Proizvođači	Tokom 2022. godine nije bilo višemjesečnih stažiranja u				Budžet/ Potencijalna	Nijesu planirana		Usljed posledica ograničenja nastalih zbog COVID-19 pandemija sva

III. Operativni cilj 3. - Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama

Proizvodnja zvanične statistike u skladu sa međunarodnim standardima i preporukama koji regulišu oblast zvanične statistike, osnovni je cilj Uprave za statistiku. Stoga i u narednom periodu, Uprava za statistiku, će nastaviti da učestvuje u radu međunarodnih statističkih tijela/organizacija, u cilju implementacije međunarodnih metodologija i prilagođavanja procesa proizvodnje zvanične statistike u skladu sa novim statističkim standardima međunarodnih organizacija, čiji je Crna Gora član sa druge strane. Pregled sredstava za realizaciju aktivnosti Operativnog cilja 3. dat je u Tabeli 7.

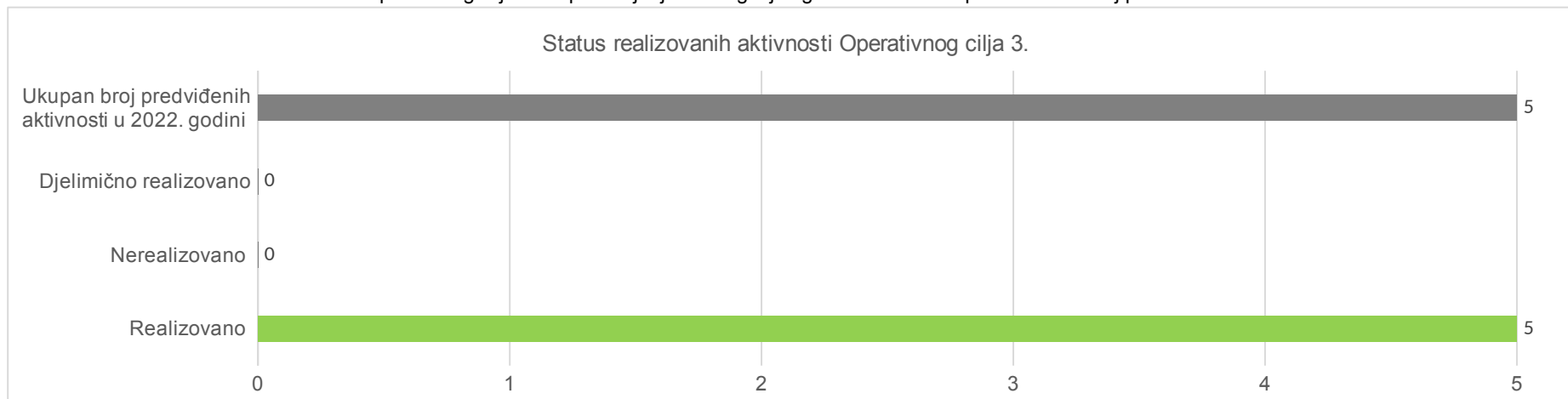
Tabela 7. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za Operativni cilj 3.

u EUR

Godina	Budžet	Potencijalna donatorska sredstva
--------	--------	----------------------------------

2022.	Planirano	Realizovano	Planirano	Realizovano
		5 151 445,38	1 483 127,66	213 465,00
UKUPNO	5 151 445,38	1 483 127,66	213 465,00	209 660,54

Grafik 6. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 3. Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

Iz vor: Uprava za statistiku

Ključna dostignuća u realizaciji Operativnog cilja 3: Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama

U cilju povećanja nivoa spremnosti Crne Gore za članstvo u oblasti statistike Programom zvanične statistike za period 2019 - 2023. godine, Uprava za statistiku radi na razvoju statistike nacionalnih računa kroz definisanje metoda i izvora u cilju uspostavljanja sistema redovne proizvodnje i transmisije tabela, koje su zahtijevane od strane EUROSTAT-a kroz prvo mjerilo za zatvaranje Pregovaračkog poglavlja 18 – Statistika.

Tabela 8. Stepen dostignutosti indikatora učinka za Operativni cilj 3. Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta

		2019 - 2020.	2021.	2022.	2023
1.	Ispunjenje aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18 - Statistika	40%	60%	60%	
2.	Broj proizvedenih indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region	61% EU-SDG indikatora	67% EU-SDG indikatora	67% EU-SDG indikatora	
3.	Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a	57% UN-SDG indikatora	60% UN-SDG indikatora	60% UN-SDG indikatora	
4.	Veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i socio-demografskih podataka Crne Gore shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda sa sistema za diseminaciju opštih podataka (e-GDDS)	Dostupno 13 od ukupno 15 kategorija podataka	Dostupno je 15 indikatora, CBCG je objavila indikator finansijske stabilnosti	Dostupno je 15 indikatora	
5.	Veće učešće Uprave za statistiku kroz članstvo u međunarodnim radnim grupama, upravljačkim tijelima, međunarodnim asocijacijama	2	3	4	

Izvor: Uprava za statistiku

Kao primjer dobre prakse ističemo realizovane aktivnosti u statističkim domenima.

U oblasti **makroekonomske statistike, nacionalnih računa i cijena** rezultati su ostvareni kroz:

- dalju harmonizaciju statistike nacionalnih računa Crne Gore sa standardima Evropske unije i ispunjavanja zahtjeva koji su definisani završnim mjerilima za zatvaranje Poglavlja 18 - Statistika;
- objavljivanje rezultata godišnjeg *Bruto nacionalnog dohotka* za 2021. godinu;
- objavljivanje konačnih rezultata godišnjeg *Bruto domaćeg proizvoda* za 2021. godinu po proizvodnoj metodi prema Nace Rev. 2 klasifikaciji djelatnosti i potrošnoj metodi prema potrošnim kategorijama, u tekućim i stalnim cijenama, u skladu sa metodologijom Evropskog sistema nacionalnih računa (u daljem tekstu ESA 2010 metodologijom);
- proizvodnju godišnjih podataka *Bruto domaćeg proizvoda* u u lančanim mjerama obima za 2021. godinu;

- objavljivanje konačnih podataka kvartalnog *Bruto domaćeg proizvoda* za 2021. godinu, u skladu sa ESA 2010 metodologijom po potrošnoj metodi, kao i preliminarnih podataka za I-III kvartal 2022. godine;
- objavljivanje konačnih podataka kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda za 2021. godinu, u skladu sa ESA 2010 metodologijom po proizvodnoj metodi na nivou A10 sektora djelatnosti za 2021. godinu, kao i preliminarnih podataka za I-III kvartal 2022. godine;
- objavljivanje rezultata kvartalnog *Bruto domaćeg proizvoda* u prosječnim cijenama 2010. godine, po proizvodnoj i potrošnoj metodi, za vremensku seriju od I kvartala 2021. godine do III kvartala 2022. godine;
- objavljivanje sezonski prilagođenih podataka kvartalnog *Bruto domaćeg proizvoda* u tekućim cijenama, po potrošnim kategorijama, od I kvartala 2006. godine do III kvartala 2022. godine;
- objavljivanje tabele ponude i upotrebe za 2013. godinu;
- kontinuirani rad na formiranju elemenata potrebnih za obračun *Bruto domaćeg proizvoda* po prihodnoj metodi, prilagođavanjem podataka o zaradama zaposlenih i poreza na proizvodnju u skladu sa konceptom nacionalnih računa na godišnjem i kvartalnom nivou;
- proizvodnju godišnjih i kvartalnih podataka Lične potrošnje po COICOP-u i po trajnosti dobara u tekućim i stalnim cijenama i u lančanim mjerama obima;
- proizvodnju godišnjih i kvartalnih podataka Bruto investicija u osnovna sredstva po vrstama osnovnih sredstava u skladu sa ESA 2010 metodologijom i programom za transmisiju podataka;
- kontinuiranu modernizaciju u dijelu slanja podataka EUROSTAT-u, kroz unaprijeđenu platformu SDMX alata preporučenih od strane EUROSTAT-a, čime je obezbijeđeno slanje podataka nacionalnih računa bez upotrebe SDMX konvertora;
- nastavak rada na redovnim aktivnostima visoko usklađenog projekta Pariteta kupovne moći i dalje usklađivanje Harmonizovanog indeksa potrošačkih cijena sa međunarodnim standardima;
- automatizovani procesi obrade podataka i izrade saopštenja u okviru istraživanja Indeksi potrošačkih cijena;
- kontinuiran rad na unaprijeđenju statistike spoljnotrgovinske robne razmjene prema karakteristikama preduzeća (TEC) i prema faktornoj vrijednosti (TIC), predstavlja značajan iskorak u pogledu usklađivanja statistike spoljnotrgovinske robne razmjene sa međunarodnim standardima.

U oblasti statistike **poljoprivrede, ribarstva, poslovnih statistika, životne sredine i šumarstva** rezultati su ostvareni kroz:

- aktivnosti na pripremi Popisa poljoprivrede u skladu sa Regulativom (EU) br. 2018/1091;
- realizaciju planiranih istraživanja iz oblasti statistike biljne proizvodnje;
- realizaciju planiranih istraživanja iz oblasti statistike stočarstva;
- širu primjenu CAPI metode (Computer-Assisted Personal Interviewing) prikupljanja podataka u oblasti statistike biljne proizvodnje i stočarstva sa ciljem skraćivanja perioda obrade podataka;
- redovno ažuriranje Statističkog registra poljoprivrednih gazdinstava (SRPG) iz internih i eksternih izvora;
- realizaciju planiranih statističkih istraživanja u oblasti statistike ribarstva;

- objavljivanje podataka iz oblasti statistike organske proizvodnje. U 2022. godini, po prvi put su objavljeni konačni podaci iz oblasti statistike organske proizvodnje za 2021. godinu. EUROSTAT-u su dostavljene serije podataka statistike organske proizvodnje, za period 2016 - 2020. godina;
- objavljivanje podataka iz oblasti agroekološke statistike. U 2022. godini, po prvi put su objavljeni konačni podaci iz oblasti agroekološke statistike (promet pesticida) za 2021. godinu. EUROSTAT-u su dostavljene serije podataka agroekološke statistike, za period od 2017. do 2020. godine;
- definisanje sistema obračuna prve i druge procjene ekonomskih računa u poljoprivredi na bazi raspoloživih izvora;
- nastavak bilateralne saradnje sa ekspertom iz Statističkog ureda Republike Slovenije u cilju definisanja sistema ekonomskih računa u šumarstvu;
- realizaciju planiranih istraživanja iz oblasti statistike otpada;
- realizaciju planiranih istraživanja iz oblasti statistike voda;
- realizaciju planiranih istraživanja iz oblasti statistike energetike;
- realizaciju planiranih istraživanja iz oblasti statistike saobraćaja;
- realizaciju planiranih istraživanja iz oblasti turizma;
- realizacija planiranih istraživanja iz oblasti kratkoročnih indikatora;
- usklađivanje statistike kratkoročnih indikatora sa EBS Regulativom (EU) 2019/2152;
- kalendarsko i sezonsko prilagođavanje podataka kratkoročnih indikatora;
- unaprijeđenje kvaliteta statističkih istraživanja u skladu sa principima Kodeksa prakse evropske statistike (METADATA i Izvještaji o kvalitetu);
- realizaciju poslovnih statistika koja se odnosi na Strukturalnu poslovnu statistiku (SBS) i Unutrašnju statistiku stranih filijala (FATS).

U oblasti **socijalnih statistika i demografije** rezultati su ostvareni kroz:

- usvojen *Zakon o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova* ("Sl. list Crne Gore" br. 140/22);
- objavljivanje rezultata *Istraživanja o uslovima života i bezbjednosti žena (EU-GBV)*;
- objavljivanje rezultata *Istraživanja o inovativnim aktivnostima preduzeća za period 2018-2020. godine*;
- unaprijeđenje metoda prikupljanja podataka, primjenom CAPI metode (Computer-Assisted Personal Interviewing) za potrebe Ankete o dohotku i uslovima života (EU-SILC);
- harmonizovanje statistike Socijalne zaštite - ESSPROS u skladu sa evropskim regulativama i zahtjevima EUROSTAT-a;
- realizovanje definisanih aktivnosti, mapiranja nacionalnih krivičnih djela prema Međunarodnoj klasifikaciji kriminala u statističke svrhe (The International Classification of Crime for Statistical purposes-ICCS) u saradnji sa predstavnicima Uprave policije, Sekretarijata sudskog savjeta, Osnovnog suda, Vrhovnog državnog tužilaštva, Uprave za izvršenje krivičnih sankcija, Ministarstva pravde, Pravnog fakulteta i Uprave za statistiku;
- automatizaciju *Saopštenja za mjesečno statističko istraživanje o zaposlenima i zaradama*.

U oblasti implementacije **međunarodnih projekata i saradnje** rezultati su ostvareni kroz:

- nastavak bilateralne saradnje sa zemljama članicama u procesu usaglašavanja zvanične statistike sa EU standardima;
- nastavak saradnje sa međunarodnim institucijama u pravcu modernizacije sistema zvanične statistike, obezbjeđivanjem neophodnih IT transformacija, koje će obezbijediti blagovremenost, dostupnost i kvalitet statističkih podataka;
- realizovane preporuke definisane misijom procjene usklađenosti sa Kodeksom prakse evropske statistike sa rokom u 2022. godini;
- finansijsku podršku UNICEF-a u Crnoj Gori, kroz koju je unaprijeđena statistička infrastruktura;
- napredak u okviru procesa evropskih integracija, koji je notiran u Izvještaju Evropske komisije za 2022. godinu, a ukazuje da je ostvaren “ograničeni napredak” i srednju ocjenu spremnosti za članstvo;
- redovno sprovođenje IPA višekorisničkih (MB) programa, implementacijom IPA 2017 i IPA 2019 MB programa. U okviru IPA 2017 višekorisničkog programa uspješno su realizovane sve planirane aktivnosti, što je konstatovano i u završnom izvještaju u skladu sa međunarodnim standardima. Realizacija programa je bila predviđena za period maj 2019. - oktobar 2021. godine, međutim zbog COVID-19 epidemije, a u dogovoru sa EUROSTAT-om, kao drugom ugovorenim stranom ovog programa, definisano je produženje programa u trajanju od devet (9) mjeseci. Produžetkom programa realizovaće se šest (6) projekata u definisanom roku;
- Sve aktivnosti IPA 2019 višekorisničkog (MB) programa čija je implementacija definisana za period od septembra 2021. do marta 2024. godine se implementiraju shodno definisanim rokovima i međunarodnim pravilima i standardima.

➤ **Broj proizvedenih indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region**

U nadležnosti Uprave za statistiku su 72 ili 67% EU-SDG indikatora od 107 traženih EU-SDG indikatora, dok je u nadležnosti ostalih institucija na nivou Crne Gore 35 EU-SDG indikatora. Realizacijom statističkih istraživanja Uprava za statistiku je učinila dostupnim 58 EU-SDG ili 80% indikatora u okviru svoje nadležnosti. Uprava za statistiku dostavlja zvanične statističke podatke EK - EUROSTAT-u u cilju proizvodnje indikatora na evropskom nivou i dostupni su na zvaničnoj web stranici EUROSTAT-a <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>. Shodno obavezama definisanim *Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. godine* – (NSOR) u nadležnosti Uprave za statistiku ostvarena je dostupnost rezultata zvanične statistike na nivou od 60%.

Realizacijom *Istraživanje o uslovima života i bezbjednosti žena (EU - GBV)* Uprava za statistiku je omogućila veću dostupnost ovih podataka za izradu indikatora u ovoj oblasti.

➤ **Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a**

U 2022. godini realizovano je 199 statističkih istraživanja od ukupno 205 definisanih Godišnjim planom zvanične statistike za 2022. godinu. U nadležnosti Uprave za statistiku planirano je 159 statističkih istraživanja, od kojih je 155 realizovano. U nadležnosti drugih proizvođača zvanične statistike realizovana su 44 statistička istraživanja od 46 planiranih. Realizacija statističkih istraživanja omogućava veću dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a.

UPRAVA ZA STATISTIKU

Od 159 planiranih statističkih istraživanja u nadležnosti Uprave za statistiku, realizovano je 155 istraživanja, dok četiri (4) statistička istraživanja nijesu realizovana:

- **Popis stanovništva, domaćinstava i stanova** nije realizovan u 2022. godini jer je Zakon o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova („Sl. list Crne Gore br. 140/22), usvojen u decembru 2022. godine, tako da nije bilo zakonskog osnova za realizaciju ovog zahtjevnog i najsloženijeg statističkog istraživanja;
- **Statistika o stanovništvu, na bazi administrativnih izvora – probno**, nije realizovano, jer se nijesu stekli zakonski preduslovi za njegovu realizaciju. Jedan od glavnih preduslova za realizaciju navedenog istraživanja je neophodnost usvajanje Zakona o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti podataka o ličnosti, kojim bi se omogućio pristup registrima u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova;
- **Računi u šumarstvu** – probno, nijesu realizovani, zbog nedostatka kadrovskih kapaciteta;
- **Računi u životnoj sredini** – probno, nijesu realizovani, zbog nedostatka kadrovskih kapaciteta.

DRUGI PROIZVOĐAČI ZVANIČNE STATISTIKE

Od ukupno 46 planiranih statističkih istraživanja, koja su u nadležnosti drugih proizvođača zvanične statistike dva (2) nijesu realizovana iz Instituta za javno zdravlje Crne Gore i to: Istraživanje o povredama na radu i Istraživanje o uzrocima smrti. Razlog nerealizacije istraživanja je kadrovska reorganizacija i odsutnost zaposlenih tokom 2022. godine.

- **Veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i socio - demografskih podataka Crne Gore, shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda - MMF u okviru sistema za diseminaciju opštih podataka (e-GDDS)**

Uprava za statistiku u saradnja sa Ministarstvom finansija i Centralnom bankom Crne Gore kontinuirano radi na ažuriranju indikatora i metapodataka, shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda - MMF u okviru sistema za diseminaciju opštih podataka (e-GDDS). Tokom 2022. godine kao posljedica sajber napada na državnu informatičku infrastrukturu za određene indikatore evidentirano je kašnjenje u ažuriranju podataka o čemu je MMF blagovremeno informisan.

- **Veće učešće Uprave za statistiku kroz članstvo u međunarodnim radnim grupama, upravljačkim tijelima, međunarodnim asocijacijama**

Uprava za statistiku je član sljedećih međunarodnih radnih tijela: Radne grupe za Modernizaciju statističkih sistema i Upravljačkog tijela za SDG na nivou UN-a. Tokom 2022. godine predstavnici Uprave za statistiku učestvovali su na radionici *Modernisation of Official Statistics HLG-MOS*, 27-29. jun 2022. godine.

U Tabeli 8. prikazane su ostvarene planirane aktivnosti Operativnog cilja 3. tokom 2022. godine.

Tabela 8. Informacije o rezultatima sprovedenih aktivnosti za Operativni cilj 3.

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019 - 2020.	2021.	2022.	2023
1.	Ispunjenje aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18 - Statistika	40%	60%	60%	
2.	Broj proizvedenih indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region	61% EU-SDG indikatora	67% EU-SDG indikatora	67% EU-SDG indikatora	
3.	Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a	57% UN-SDG indikatora	60% UN-SDG indikatora	60% UN-SDG indikatora	
4.	Veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i socio-demografskih podataka Crne Gore shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda sa sistema za diseminaciju opštih podataka (e-GDDS)	Dostupno 13 od ukupno 15 kategorija podataka	Dostupno je 15 indikatora, CBCG je objavila indikator finansijske stabilnosti	Dostupno je 15 indikatora	
5.	Veće učešće Uprave za statistiku kroz članstvo u međunarodnim radnim grupama, upravljačkim tijelima, međunarodnim asocijacijama	2	3	4	

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finasiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Koordinacija aktivnosti sa nadležnim institucijama u cilju ispunjenja završnih mjerila Poglavlja 18 – Statistika, a	Povećanje nivoa spremnosti Crne Gore za članstvo u oblasti statistike kroz izvještaje o	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (Radna grupa za Poglavlje 18 – Statistika funkcioniše u	2021.	2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finasiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
shodno potpisanom Sporazumu o saradnji u oblasti statistike nacionalnih računa sektora opšte države i sa njom povezanih statistika (br. 01-1488 od 25.04.2016. godine)	napretku Evropske komisije za Pregovaračk o poglavlje 18 – Statistika. Povećana proizvodnja inputa za popunjavanj e konkretnih varijabli u okviru tabela definisanih prvim mjerilom za zatvaranje Poglavlja 18 - Statistika		novom sastav od februara 2022. godine. Uspostavljen sistem redovne proizvodnje i transmisije tabela zahtjevane od strane EUROSTAT-a)							
Veća dostupnost indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region	Indikatori u nadležnosti Uprave za statistiku definisani Nacionalno m startegijom održivog razvoja 2030 za period 2021 i 2022. godinu i EU projektom	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (Uprava za statistiku dostavlja zvanične statističke podatke EK - EUROSTAT-u u cilju proizvodnje indikatora na evropskom nivou i dostupni su na zvaničnoj web stranici	2021.	2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
	PP 7.2 Sustainable Development Goals (SDGs) indicators		EUROSTAT-a https://ec.europa.eu/eurostat/data/database							
Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a i njihovo metodološko usklađivanje sa relevantnim metodološkim okvirima i konceptima kvaliteta	Proizvodnja statističkih istraživanja	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (U 2022. godini realizovano je 199 statističkih istraživanja od ukupno 205 definisanih Godišnjim planom zvanične statistike za 2022. godinu.)	2021.	2022.	-	Budžet	Budžet 5.151.445,38€	Budžet 1.483.127,66€	-
							Potencijalna donatorska podrška	Potencijalna donatorska podrška 213.465,00€	Potencijalna donatorska podrška 209.660,54 €	
							Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	
Veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i socio-demografskih podataka Crne Gore, shodno	Proizvodnja rezultata zvanične statistike	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (Uprava za statistiku u saradnja sa MF i CBCG kontinuirano	2021.	2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	Tokom 2022.god. kao posledica sajber napada na državnu informatičku

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
standardima Međunarodnog monetarnog fonda sa sistema za diseminaciju opštih podataka (e-GDDS)			radi na ažuriranju indikatora i metapodataka, shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda - MMF u okviru sistema za diseminaciju opštih podataka (e-GDDS).							infrastruktur u za određene indikatore evidentirano je kašnjenja u ažuriranju podataka o čemu je MMF blagovremeno informisan.
Veće učešće Uprave za statistiku kroz članstvo u međunarodnim radnim grupama, upravljačkim tijelima, međunarodnim asocijacijama.	Redovna prisutnost kadra statističkog sistema Crne Gore na relevantnim i ključnim radnim sastancima i različitim vidovima obuke u EUROSTAT-u i ESS	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (Tokom 2022. godine predstavnici Uprave za statistiku učestvovali su na radionici Modernisation of Official Statistics HLG-MOS, 27-29. jun 2022.	2021.	2022.	-	Budžet Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
			godine.)							

IV. Operativni cilj 4. - Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

Korišćenje novih izvora podataka, zahtijeva razvijanje novih metoda u prikupljanju, obradi, analizi podataka, kako bi se garantovao kvalitet u skladu sa principima Kodeksa prakse zvanične statistike. To podrazumijeva uvođenje novih tehnika u prikupljanju podataka (CATI, CAPI, CAWI, Web scraping, Web scanning itd.) kroz nove investicije u IT sistem za prikupljanje, obradu, analizu i diseminaciju podataka. Pored korišćenja novih izvora podataka, posebna pažnja biće posvećena daljem korišćenju izvora podataka, koji su u nadležnosti organa državne uprave, a potrebni su za proizvodnju zvanične statistike, kako bi se smanjili troškovi proizvodnje rezultata zvanične statistike i opterećenost izvještajnih jedinica.

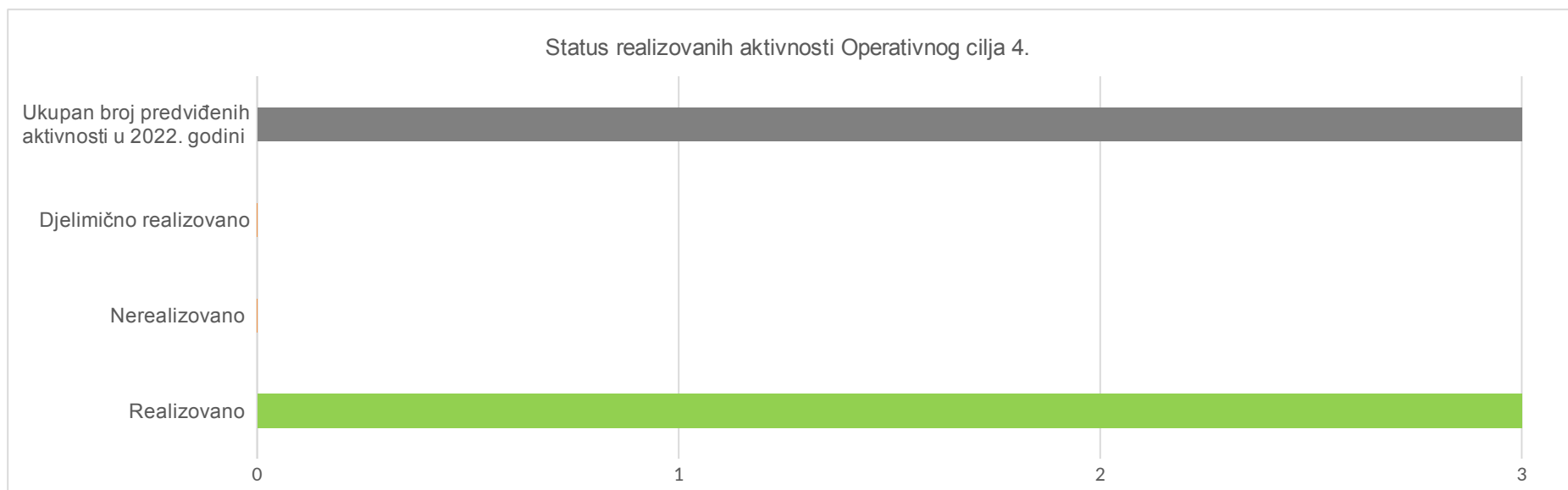
U Tabeli 9. prikazane su ostvarene planirane aktivnosti Operativnog cilja 4. tokom 2022. godine

Tabela 9. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za Operativni cilj 4.

u EUR

	Budžet		Potencijalna donatorska sredstva	
	Planirano	Realizovano	Planirano	Realizovano
2022.			11 347, 73	10 224, 94
UKUPNO			11 347, 73	10 224, 94

Grafik 7. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 4. Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

Izvor: Uprava za statistiku

Ključna dostignuća u realizaciji Operativnog cilja 4: Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

Uprava za statistiku u kontinuitetu radi na ispitivanju mogućnosti za korišćenje novih izvora podataka u statističke svrhe, tako je tokom 2022. godine, realizovan pilot projekat kroz koji je testirana mogućnost korišćenja podataka sa web sajta.

Koristeći metod "Web scraping", pomoću programskog jezika Python, "skrapovani" su podaci sa sajta maloprodajnog lanca tehničkih proizvoda u Crnoj Gori. Podaci sa web sajta su eksportovani u excel formatu i kao takvi se koriste za dalje analize. Nestrukturirani podaci sa web sajta prevedeni su u strukturane podatke tj. dati su u tabelarnom obliku.

Tabela 10. Stepen dostignutosti indikatora učinka za Operativni cilj 4. Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta		
		2019 - 2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Izmijenjena zakonska regulativa kojom se omogućava pristup podacima za potrebe razvoja	Izmenjen član 35 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl. list Crne Gore 18/12 i 17/19)			

	zvanične statistike				
2.	Porast broja statističkih istraživanja koja koriste nove izvore podataka	0	0	0	
3.	Porast broja statističkih istraživanja koja koriste administrativne izvore podataka	49	55 (37+18) ¹⁷	51 (36+15) ¹⁸	
4.	Porast broja novih metoda u prikupljanju podataka	CAWI, CAPI	CAWI, CAPI	CAWI, CAPI	
5.	Porast broja istraživanja kojima se testiraju novi izvori i metodi u proizvodnji zvanične statistike	1 statističko istraživanje	2 statistička istraživanja	2 statistička istraživanja	
6.	Smanjenje opterećenosti izvještajnih jedinica	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 81% Umjerenjena opterećenost 13% Visoka opterećenost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 83% Umjerenjena opterećenost 11% Visoka opterećenost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 83% Umjerenjena opterećenost 11% Visoka opterećenost 6%	

Izvor: Uprava za statistiku

Kao primjer dobre prakse ističemo mogućnost edukacije zaposlenih u statističkom sistemu za korišćenje novih izvora podataka.

U toku 2022. godine, zaposlenima Uprave za statistiku i drugim proizvođačima zvanične statistike omogućeno je učešće na 184 međunarodna sastanka. Organizatori događaja su EUROSTAT, GOPA, ICON institut, UNECE, Energy Community, FAO, itd. U 2022. godini održan je kurs u okviru Evropskog statističkog trening programa - ESTP pod nazivom: 'Big Data Tools for Advanced Users' u Hagu.

Takođe, kao primjer dobre prakse u dostizanju realizacije operativnog cilja, ističemo, sprovođenje probnih istraživanja u cilju ocjene metodologije ili kvaliteta izvora podataka koje treba prikupiti statističkim istraživanjima. Na nivou statističkog sistema Crne Gore uvedeno je 22 probna statistička istraživanja, koje se sprovode u slučajevima kad je potrebno izvršiti ocjenu metodologije ili kvaliteta izvora podataka koje treba prikupiti statističkim istraživanjem. U nadležnosti Uprave za statistiku je 20 probnih statističkih istraživanja i dva u nadležnosti Centralne banke Crne Gore. U 2022. godini, nova statistička istraživanja planirana su od strane Centralne banke Crne Gore (Statistika ostalih finansijskih institucija - faktoring društava) i Instituta za javno zdravlje Crne Gore (Istraživanje o uzrocima smrti).

U Tabeli 10. prikazane su ostvarene planirane aktivnosti Operativnog cilja 4. tokom 2022. godine.

Tabela 10. Informacije o rezultatima sprovedenih aktivnosti za Operativni cilj 4.

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja
-------	------------------	--------------------	---	--

¹⁷ Informaciju čini zbir statističkih istraživanja koja koriste administrativne izvore podataka i kombinovani metod u statističkoj proizvodnji

¹⁸ Zbog periodike sprovođenja istraživanja, smanjen je broj istraživanja koja koriste administrativne izvore podataka

		strateškog dokumenta		strateškog dokumenta	
		2019 - 2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Izmijenjena zakonska regulativa kojom se omogućava pristup podacima za potrebe razvoja zvanične statistike	Izmenjen član 35 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl. list Crne Gore 18/12 i 17/19)			
2.	Porast broja statističkih istraživanja koja koriste nove izvore podataka	0	0	0	
3.	Porast broja statističkih istraživanja koja koriste administrativne izvore podataka	49	55 (37+18) ¹⁹	51 (36+15) ²⁰	
4.	Porast broja novih metoda u prikupljanju podataka	CAWI, CAPI	CAWI, CAPI	CAWI, CAPI	
5.	Porast broja istraživanja kojima se testiraju novi izvori i metodi u proizvodnji zvanične statistike	1 statističko istraživanje	2 statistička istraživanja	2 statistička istraživanja	
6.	Smanjenje opterećenosti izvještajnih jedinica	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 81% Umjerena opterećenost 13% Visoka opterećenost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 83% Umjerena opterećenost 11% Visoka opterećenost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 83% Umjerena opterećenost 11% Visoka opterećenost 6%	

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finasiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Omogućiti edukaciju zaposlenih u statističkom sistemu za korišćenje novih izvora podataka	Edukacija zaposlenih u statističkom sistemu u okviru ESS i drugih statističkih	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (Koristeći metod "Web scraping", pomoću programskog jezika Python,	2021.	2022.	-	Budžet / Potencijalna donatorska podrška	Potencijalna donatorska podrška 1.496,73€	Potencijalna donatorska podrška 1.496,73€	-

¹⁹ Informaciju čini zbir statističkih istraživanja koja koriste administrativne izvore podataka i kombinovani metod u statističkoj proizvodnji

²⁰ Zbog periodike sprovođenja istraživanja, smanjen je broj istraživanja koja koriste administrativne izvore podataka

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
u oblasti primjene „Big Data “	organizacija i institucija o korišćenju novih izvora podataka		“skrapovani” su podaci sa sajta maloprodajnog lanca tehničkih proizvoda u Crnoj Gori.)							
Sprovođenje probnih istraživanja u cilju ocjene metodologije ili kvaliteta izvora podataka koje treba prikupiti statističkim istraživanjima	Primjena administrativnih izvora podataka u statističke svrhe	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (U nadležnosti Uprave za statistiku je 20 probnih statističkih istraživanja i dva u nadležnosti Centralne banke Crne Gore.)	2021.	2022.	-	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za sprovođenje aktivnosti	-	-
Sprovođenje probnih istraživanja i pilot projekata u cilju ispitivanja primjene novih metoda i izvora u statističkoj proizvodnji	Ispitivanje mogućnosti u primjeni novih metoda u statističkoj proizvodnji	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (U 2022. godini, nova statistička istraživanja planirana su od strane Centralne banke Crne Gore i Instituta za javno zdravlje Crne Gore)	2021.	2022.	-	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Potencijalna donatorska podrška 9.851,00€	Potencijalna donatorska podrška 8.728,21€	-

V. Operativni cilj 5. - Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike

Visok kvalitet rezultata zvanične statistike će i u narednom periodu ostati ključna aktivnost zvanične statistike Crne Gore. Nastaviće se proces unaprijeđenja kvaliteta u svim statističkim aktivnostima, ne samo u procesu proizvodnje zvanične statistike, već i u upravljanju procesima. Mehanizmi osiguranja kvaliteta zasnivaće se na definisanim standardima kvaliteta kroz primjenu i implementaciju modela upravljanja kvaliteta Total Quality management (TQM) i Generičkog modela statističkog poslovnog procesa (GSBPM). Primjena standarda će osigurati jasnu komunikaciju, dobru koordinaciju i saradnju u sistemu.

Pregled sredstava za realizaciju aktivnosti Operativnog cilja 5. dat je u Tabeli 11.

Tabela 11. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za Operativni cilj 5.

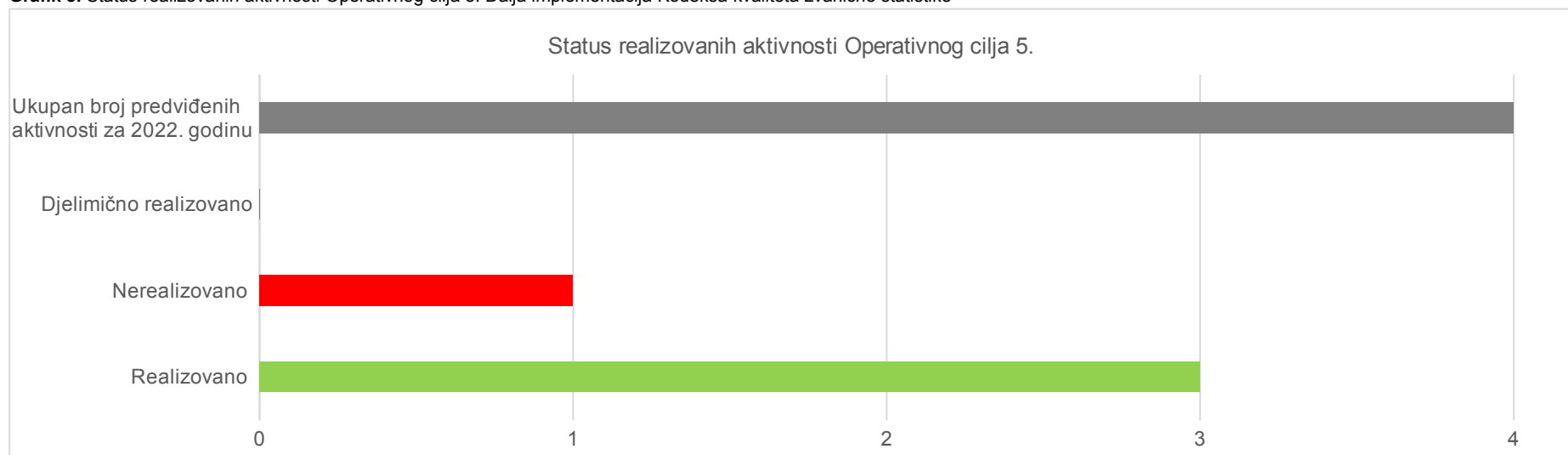
u EUR

	Budžet		Potencijalna donatorska sredstva	
	Planirano	Realizovano	Planirano	Realizovano
2022.		5 000,00*	10 000,00	
UKUPNO		5 000,00*	10 000,00	

*Kofinansiranje

Izvor: Uprava za statistiku

Grafik 8. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 5. Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike

Izvor: Uprava za statistiku

Ključna dostignuća u realizaciji Operativnog cilja 5: Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike

Izveštaj o procjeni usklađenosti sa Kodeksom prakse i ulozi nacionalne statističke institucije kao koordinatora²¹ ukazao je da je Uprava za statistiku generalno usklađena sa Kodeksom prakse evropske statistike. Izveštaj sadrži preporuke sa ciljem da podstaknu dalju usklađenost sa Kodeksom prakse Evropske statistike.

Kao primjer dobre prakse ističemo definisanje Akcionog plana za realizaciju preporuka definisanih Izveštajem o procjeni usklađenosti sa Kodeksom prakse i ulozi nacionalne statističke institucije kao koordinatora, čija realizacija se prati na godišnjem nivou.

Tokom 2022. godine dostignut je visok nivo kvaliteta u skladu sa principima Kodeksa prakse evropske statistike, a ujedno realizovanje svih preporuka misije procjene sa rokom u 2022. godini. Procenat realizovanih preporuka definisanih *Izveštajem o procjeni usklađenosti sa Kodeksom prakse i ulozi nacionalne statističke institucije kao koordinatora* iznosi 68,2%.

Tabela 12. Stepen dostignutosti indikatora učinka za Operativni cilj 5. Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Stalni procentualni rast implementiranih aktivnosti u skladu sa evaluacionim standardima definisanim principima Kodeksa prakse evropske statistike, predloženih u redovnim izvještajima sa misije procjene	10%		40%	68,2%	
2.	Uspostavljen Generički model statističkog poslovnog procesa (GSBPM) kojim se podstiče integracija statističkog sistema primjenom istog modela kvaliteta u svim procesima statističke proizvodnje	Definisan okvir		Uspostavljen GSBPM sistem		
3.	Implementacija elementa Total Quality management (TQM) definisanih Strategijom kvaliteta Uprave za statistiku, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema	80%	85%	87%	87%	
4.	Implementiran sistem samoprocjene i interne revizije kvaliteta rezultata zvanične statistike, definisanjem Upitnika, sprovođenjem interne revizije i analizom dobijenih rezultata	Ne		Definisanje strateškog okvira		
5.	Riješen problem poslovnog prostora Uprave za statistiku u cilju potpune implementacije Kodeksa kvaliteta EU statistike i Opšte regulative o zaštiti podataka o ličnosti	Nije riješen problem poslovnog prostora		Nije riješen problem poslovnog prostora		

²¹ Izveštaj o procjeni usklađenosti sa Kodeksom prakse i ulozi nacionalne statističke institucije kao koordinatora <https://www.monstat.org/userfiles/file/o%20nama/2018/Peer%20Review%20Report%20of%20Montenegro%202018%20MNE.pdf>

Posvećenost kvalitetu je jedan od principa Kodeksa prakse evropske statistike u kojem se navodi da su „*Statistički organi posvećeni kvalitetu i sistematski i redovno identifikuju prednosti i nedostatke kako bi kontinuirano poboljšavali kvalitet procesa i proizvoda*“.

Kao primjer dobre prakse ističemo posvećenost zaposlenih u implementaciji elementa Total Quality management (TQM) definisanih Strategijom kvaliteta Uprave za statistiku, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema. U skladu sa tim, Uprava za statistiku je u toku 2022. godine radila na unaprijeđenju statističkih proizvoda i procesa i realizovala sljedeće aktivnosti:

➤ **Uvođenje sistema samoprocjene statističkog procesa proizvodnje**

Proizvodnja rezultata zvanične statistike je sveobuhvatan proces statističkih aktivnosti (prikupljanje, obrada, korišćenje, skladištenje, analiza i diseminacija), a procjena kvaliteta je važan element svakog sistema upravljanja kvalitetom u statističkom sistemu.

Svrha ocjene kvaliteta rezultata zvanične statistike je unaprijeđenje nivoa usklađenosti sa standardima kvaliteta u oblasti zvanične statistike na međunarodnom i evropskom nivou, osnovnim principima UN, principima Kodeksa prakse evropske statistike i principima kvaliteta statističkog sistema Crne Gore.

Procjenjivanje kvaliteta u statističkom sistemu Crne Gore omogućava identifikaciju principa i primjenu modela kvaliteta u statističkoj proizvodnji. Implementacija kvaliteta zahtjeva, punu posvećenost zaposlenih, redovno praćenje i procjenu kvaliteta rezultata zvanične statistike.

Uprava za statistiku je odlučila da uvede samoprocjenu kvaliteta statističke proizvodnje koja se zasniva na Generičkom modelu statističkog poslovnog procesa – GSBPM i principima Kodeksa prakse evropske statistike. Pripremljen je *Upitnik za samoprocjenu kvaliteta statističke proizvodnje u statističkom sistemu Crne Gore* uz prateću dokumentaciju sistematizovanu u *Priručniku za organizaciju samoprocjene kvaliteta u statističkom sistemu Crne Gore*. Upitnik je testiran na dva statistička istraživanja: *Saobraćaj putnika i robe na aerodromima po parovima aerodroma* i *Anketa o radnoj snazi*.

Na osnovu Godišnjeg Programa i plana za samoprocjenu, planirana je samoprocjena statističkih istraživanja i za naredni period.

➤ **Povećan broj izvještaja o kvalitetu za korisnike na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku**

Uprava za statistiku redovno priprema i ažurira Izvještaje o kvalitetu za korisnike koji su dostupni na zvaničnoj web stranici. Tokom 2022. godine pripremljeni su u novom dizajnu i formatu. Sadržaj Izveštaja o kvalitetu je u skladu sa strukturom SIMS 2.0 i Priručnikom za izvještaje o kvalitetu i metapodatke (Handbook for Quality Reporting and Metadata).

➤ **Uspostavljanje Generičkog modela statističkih poslovnih procesa (GSBPM)**

U okviru IPA 2019 projekta „Quality management“ održana je ekspertska misija u periodu od 9 - 13 maja 2022. godine, kao i studijska posjeta Statističkom uredu Republike Slovenije u trajanju od dva radna dana (2 i 3. juna 2022. godine). U okviru posjete predstavljena je modernizacija Statističkog ureda Republike Slovenije primjenom GSBPM modela, kroz IT aplikaciju na kojoj su radili tri godine.

Tokom 2022. godine započete su aktivnosti na kreiranju aplikacije za implementaciju modela upravljanja kvalitetom, kojom se podstiče integracija statističkog sistema primjenom istog modela kvaliteta u svim fazama statističke proizvodnje.

Realizovana je obuka predstavnika drugih proizvođača zvanične statistike (30. septembra 2022. godine) za implementaciju GSBPM modela uz primjenu nacionalne matrice za identifikovanje primjene faza GSBPM modela kvaliteta u statističkoj proizvodnji, kao i unaprijeđenju izvještaja o kvalitetu i primjeni elektronskog upitnika metapodataka. U Tabeli 12. prikazane su ostvarene planirane aktivnosti Operativnog cilja 5. tokom 2022. godine

Tabela 12. Informacije o rezultatima sprovedenih aktivnosti za Operativni cilj 5.

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Stalni procentualni rast implementiranih aktivnosti u skladu sa evaluacionim standardima definisanim principima Kodeksa prakse evropske statistike, predloženih u redovnim izvještajima sa misije procjene	10%		40%		
2.	Uspostavljen Generički model statističkog poslovnog procesa (GSBPM) kojim se podstiče integracija statističkog sistema primjenom istog modela kvaliteta u svim procesima statističke proizvodnje	Definisan okvir		Uspostavljen GSBPM sistem		
3.	Implementacija elementa Total Quality management (TQM) definisanih Strategijom kvaliteta Uprave za statistiku, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema	80%	85%	87%	87%	
4.	Implementiran sistem samoprocjene i interne revizije kvaliteta rezultata zvanične statistike, definisanjem Upitnika, sprovođenjem interne revizije i analizom dobijenih rezultata	Ne		Definisanje strateškog okvira		
5.	Riješen problem poslovnog prostora Uprave za statistiku u cilju potpune implementacije Kodeksa kvaliteta EU statistike i Opšte regulative o zaštiti podataka o ličnosti (General data Protection Regulation – GDPR)	Nije riješen problem poslovnog prostora		Nije riješen problem poslovnog prostora		

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 5.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovedenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Testiranje Upitnika za samoprocjenu	Realizovano testiranje Upitnika	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (Tokom 2022. godine Upitnik za samoprocjenu je testiran na dva statistička istraživanja: <i>Saobraćaj putnika i robe na aerodromima po parovima aerodroma i Anketa o radnoj snazi.</i>)	2021.	2022.	-	Potencijalna donatorska podrška	Potencijalna donatorska podrška 10.000,00€	Potencijalna donatorska podrška 5.000,00€	Realizovan kroz projekat IPA 2019 6.1 "Quality management"
Definisanje Akcionog plana i pratećih procedura u cilju implementacije GSBPM modela u skladu sa projektom IPA 6.1 Quality management	Implementacija aktivnosti definisanih Akcionim planom	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (Realizovane aktivnosti iz Akcionog plana dostupne su na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku u odeljku za Kvalitet https://www.monstat.org/cg/page.php?id=1514&pageid=1514)	2021.	2022.	-	Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	Realizovan kroz projekat IPA 2017 6.1 "Quality management"

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 5.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Implementacija elementa Total Quality management (TQM) definisanih Strategijom upravljanja kvalitetom, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema u skladu sa projektom IPA 2015 6.1 Quality management	Implementacija aktivnosti definisanih Strategijom upravljanja kvalitetom	Proizvođači zvanične statistike	Realizovano (Povećan broj izvještaja o kvalitetu za korisnike na zvaničnoj web stanici Uprave za statistiku. Tokom 2022. godine pripremljeni su u novom dizajnu i formatu.)	2021.	2022.	-	Potencijalna donatorska podrška	-	-	Realizovan kroz projekat IPA 2019 6.1 "Quality management"
Implementacija aktivnosti definisanih u „Funkcionalnoj analizi za potrebe nabavke poslovnog prostora za poslovanje“ koja je dostavljena Ministarstvu finansija i socijalnog staranja 30.01. 2018. godine	Riješen problem poslovnog prostora Uprave za statistiku u cilju potpune implementacije Kodeksa kvaliteta EU statistike i Opšte regulative o zaštiti podataka o ličnosti (General data Protection Regulation – GDPR	Ministarstvo finansija	Nerealizovano	II kvartal 2019.	2022.	IV kvartal 2023.	Budžet	-	-	Ovim će biti realizovana dugogodišnja preporuka Evropske Komisije, a ujedno i najvažniji preduslov daljeg napretka u procesu evropskih integracija Naknadne informacije o daljem razvoju aktivnosti

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 5.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
										dobićemo od Uprave za imovinu.

Izvor: Uprava za statistiku

VI. Operativni cilj 6. - Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike

Razvoj zvanične statistike korišćenjem novih metoda prikupljanja podataka, kao i korišćenjem novih izvora podataka (administrativnih ili drugih izvora), biće ujedno i osnova za razvoj integrisanog sistema proizvodnje zvanične statistike. Sa sadašnjeg sistema koji je domenski orjentisan (za svako pojedinačno istraživanje, razvija se poseban sistem za prikupljanje, obradu i objavljivanje podataka) i jednim dijelom je integrisan, u narednom periodu planira se razviti jedan integrisani sistem koji će se organizovati u odnosu na statističke procese.

Integrisani IT sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike, dalje će se razvijati na Generičkom modelu statističkog poslovnog procesa (GSBPM). Uspostavljanjem ovako definisanog integrisanog IT sistema, unaprijediće se pravovremenost i relevantnost zvanične statistike, efikasnost i produktivnost Uprave za statistiku, smanjiti opterećenost ispitanika integracijom podataka iz administrativnih izvora podataka i razmjenom statističkih podataka između domenskih statistika u Upravi za statistiku.

U Tabeli 13. prikazane su ostvarene planirane aktivnosti Operativnog cilja 6. tokom 2022. godine

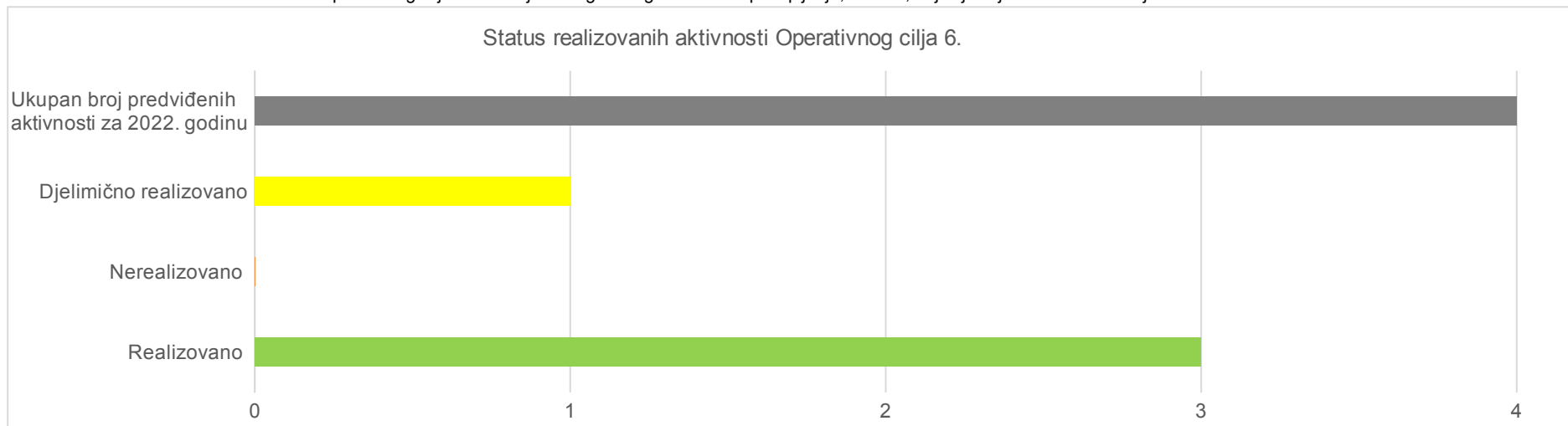
Tabela 13. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za Operativni cilj 6.

u EUR

	Budžet		Potencijalna donatorska sredstva	
	Planirano	Realizovano	Planirano	Realizovano
2022.	94 403,80	62 406,90		
UKUPNO				

Izvor: Uprava za statistiku

Grafik 9. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 6. Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike

Izvor: Uprava za statistiku

Ključna dostignuća u realizaciji Operativnog cilja 6: Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike

Razvoj IT integrisanog sistema prati se kroz integraciju statističkih podataka između domenskih statistika u Upravi za statistiku, administrativnih izvora podataka, podataka zvaničnih proizvođača statistike, kao i razvoj sistema za prenos podataka i metapodataka EUROSTAT-u na nivou statističkog sistema Crne Gore. Kao primjer dobre prakse ističemo unaprijeđenja koja su nastavljena i tokom 2022. godine:

- unaprijeđenje IT integrisanog sistema za unos i obradu statističkih podataka (dio za prikupljanje podataka);
- u skladu sa međunarodnim standardima za metapodatke unaprijeđen je dizajn i razmjene podataka sa drugim proizvođačima zvanične statistike;
- definisanje elektronskog upitnika za prikupljanje metapodataka od drugih proizvođača zvanične statistike i

- unaprijeđenje metoda prikupljanja podataka (definisan elektronski upitnik) za potrebe statistike zarada;

Razvoj IT integrisanog sistema nastavljen je kroz modernizaciju i automatsko generisanje saopštenja za javnost iz oblasti statistike cijena, zarada, saobraćaja i turizma.

Tokom 2022. godine, kroz projekat IPA 2019 višekorisnički program postignut je napredak, koji se odnosi na unaprijeđenje komponenti sistema metapodatka u sistem zvanične statistike i njegovim usklađivanjem sa okvirom koji važi za Evropski statistički sistem. Uspostavljen je CAWI metod (Computer Aided Web Interviewing) za prikupljanje podataka od drugih proizvođača zvanične statistike, za potrebe ažuriranja metapodataka. U cilju unaprijeđenja stručnih znanja u ovoj oblasti održana je edukativna radionica za predstavnike drugih proizvođača zvanične statistike, dana 27. septembra 2022. godine, u prostorijama Uprave za statistiku.

Modernizacija prikupljanja podataka u statističke svrhe tokom 2022. godine podrazumijevala je standardizaciju aktivnosti prikupljanja kroz primjenu novih tehnologija i alata koji olakšavaju efikasno prikupljanje. U tu svrhu razvijen je i unaprijeđen sistem za prikupljanje podataka, korišćenjem CAPI metode (Computer-Assisted Personal Interviewing), kod:

- Ankete o dohotku i uslovima života (EU-SILC);
- Istraživanja o upotrebi informaciono - komunikacionih tehnologija za domaćinstva i lica (IKT);
- Istraživanja o upotrebi informaciono - komunikacionih tehnologija za preduzeća;
- Istraživanja o brojnom stanju stoke i živine;
- Istraživanja o ostvarenim prinosima kasnih usjeva i
- Istraživanja o teretnom drumskom saobraćaju.

Za potrebe statistike zarada razvijen je CAWI metod, definisan je elektronski upitnik za prikupljanje podataka koji povezuje procese prikupljanja podataka i smanjuje opterećenost izvještajnih jedinica.

Tabela 14. Stepen dostignutosti indikatora učinka za Operativni cilj 6. Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019 - 2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Razvijen IT integrisani sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	Razvijen IT integrisan sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	Razvijen IT integrisan sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike na 20% statističkih istraživanja	Unaprijeđen dio koji se odnosi na prikupljanje podataka kroz koji je poboljšan kvalitet procesa proizvodnje zvanične statistike.	

2.	Razvijen IT sistem elektronskog arhiviranja i dokumentovanja	Analiza stanja	Definisanje Akcionog plana	Uspostavljanje sistema	
3.	Razvijena SDMX struktura za slanje statističkih podataka preko e-Damis web portala	Priprema SDMX fajlova korišćenjem SDMX konvertora	Implementacija SDMX-RI alata za kreiranje SDMX fajlova koji se putem EDAMIS web portala šalju EUROSTAT-u	Povećanje datasetova koji se u SDMX formatu šalju EUROSTAT-u putem EDAMIS web portala	
4.	Smanjena opterećenost izvještajnih jedinica	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 81% Umjerena opterećenost 13% Visoka opterećenost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 83% Umjerena opterećenost 11% Visoka opterećenost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 83% Umjerena opterećenost 11% Visoka opterećenost 6%	

Takođe, kao primjer dobre prakse ističemo da je tokom 2022. godin bekup podataka, nabavkom i instalacijom NAS fajl servera. Unaprijeđena je zaštita informacionog sistema, koja se ogleda kroz nabavku novog hardvera (Cisco firewall) i nabavku Kaspersky Antivirus softvera sa dodatnim modulima, koji štite od najnovijih bezbjednosnih prijetnji. Unaprijeđena je zaštita pristupa informacionom sistemu, unaprijeđenjem autentifikacije i autorizacije.

U prethodnom periodu povećan je broj setova podataka poslanih EUROSTAT-u SDMX format. Shodno preporukama EUROSTAT-a, za kreiranje SDMX fajlova korišćen je SDMX konvertor kao i SDMX RI alati (Statistical Data and Metadata eXchange-Reference Infrastructure). SDMX RI infrastruktura u potpunosti je implemetirana za domen nacionalnih računa jer su svi SDMX fajlovi sa podacima nacionalnih računa poslanih EUROSTAT-u, kreirani su korišćenjem SDMX RI alata.

U Tabeli 14. prikazane su ostvarene planirane aktivnosti Operativnog cilja 6. tokom 2022. godine

Tabela 14. Informacije o rezultatima sprovedenih aktivnosti za Operativni cilj 6.

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019 - 2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Razvijen IT integrisani sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	Razvijen IT integrisan sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	Razvijen IT integrisan sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike na 20% statističkih istraživanja	Unaprijeđen dio koji se odnosi na prikupljanje podataka kroz koji je poboljšana kvaliteta procesa proizvodnje zvanične statistike.	
2.	Razvijen IT sistem elektronskog	Analiza stanja	Definisanje Akcionog plana	Uspostavljanje sistema	

	arhiviranja i dokumentovanja				
3.	Razvijena SDMX struktura za slanje statističkih podataka preko e-Damis web portala	Priprema SDMX fajlova korišćenjem SDMX konvertora	Implementacija SDMX-RI alata za kreiranje SDMX fajlova koji se putem EDAMIS web portala šalju EUROSTAT-u	Povećanje datasetova koji se u SDMX formatu šalju EUROSTAT-u putem EDAMIS web portala	
4.	Smanjena opterećenost izvještajnih jedinica	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 81% Umjerena opterećenost 13% Visoka opterećenost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 83% Umjerena opterećenost 11% Visoka opterećenost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 83% Umjerena opterećenost 11% Visoka opterećenost 6%	

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 6.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Povećana primjena IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike u različitim statističkim domenima	Rad na primjeni IT integrisanog sistema koji prati poslovni proces GSBPM modela za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike u statističkim domenima	Uprava za statistiku	Realizovano (unaprijeđenje IT integrisanog sistema za unos i obradu statističkih podataka (dio za prikupljanje podataka))	2021.	IV kvartal 2022.	-	Budžet	Budžet 96.403,80€	Budžet 62.406,90€	

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 6.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finasiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Ispitivanje tehničkih mogućnosti i definisanje Akcionog plana u skladu sa zakonskim odredbama u primjeni elektronskog poslovanja	Izrađen Akcioni plan za primjenu elektronskog poslovanja	Uprava za statistiku	Djelimično realizovano (Tokom 2022. godine rađeno je na definisanju tehničkih mogućnosti za primjenu elektronskog poslovanja)	2021.	IV kvartal 2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	
Priprema SDMX fajlova korišćenjem SDMX konvertora	Razvijena SDMX struktura za slanje statističkih podataka preko EDAMIS web portala	Uprava za statistiku	Realizovano (SDMX RI infrastruktura u potpunosti je implemetirana za domen nacionalnih računa)	2021.	IV kvartal 2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	-
Koordinacija uzorka za mala, srednja i velika preduzeća. Koordinacija uzorka vrši se u skladu sa Uputstvom za koordinaciju uzoraka (procedure u SAS program -)	Smanjena opterećenost izvještajnih jedinica	Uprava za statistiku	Realizovano (Razvijen je i unaprijeđen sistem za prikupljanje podataka, korišćenjem CAPI metode (Computer-Assisted Personal Interviewing))	I kvartal 2021.	IV kvartal 2022.	-	Budžet	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	-

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 6.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finasiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
za preduzeća i domaćinstva) i koordinacija administrativnih izvora podataka										

Izvor: Uprava za statistiku

VII. Operativni cilj 7. - Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva

Imajući u vidu mogućnosti koje pruža savremena tehnologija kada je u pitanju diseminacija podataka i komunikacija sa korisnicima, u narednom periodu planiraju se osavremeniti načini diseminacije na način da rezultati zvanične statistike budu dostupni različitim grupama korisnika.

Prilagođavanje rezultata zvanične statistike različitim grupama korisnika, zahtijevaće razvoj različitog nivoa dostupnosti podataka. Shodno tome, najširi pristup korisnika detaljnim bazama podataka biće omogućen razvojem dinamičkog web sajta Uprave za statistiku, što će omogućiti korišćenje podataka na najdetaljnijem nivou. Takođe, biće razvijeni novi vidovi publikovanja podataka koji će uključivati vizualizacije, animacije i na taj način prezentovati rezultate zvanične statistike na razumljiv i jednostavan način.

Pregled sredstava za realizaciju aktivnosti Operativnog cilja 7. dat je u Tabeli 15.

Tabela 15. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za Operativni cilj 7.

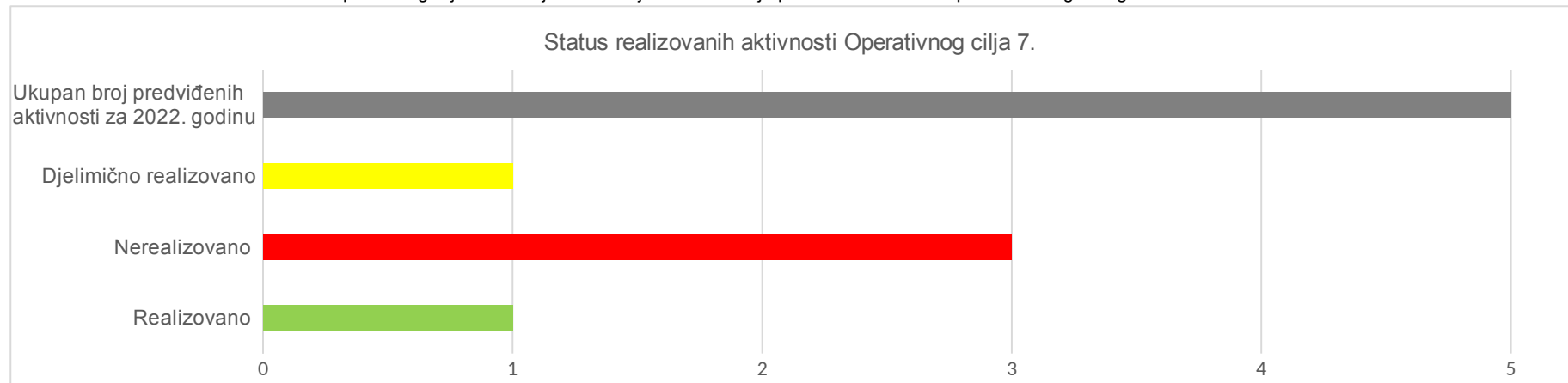
u EUR

	Budžet		Potencijalna donatorska sredstva	
	Planirano	Realizovano	Planirano	Realizovano
2022.	-	-	-	-

	-	-	-	-
UKUPNO				

Izvor: Uprava za statistiku

Grafik 10. Status realizovanih aktivnosti Operativnog cilja 7. Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva

Izvor: Uprava za statistiku

Ključna dostignuća u realizaciji Operativnog cilja 7: Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva

U cilju promocije zvanične statistike, a uvažavajući povećane potrebe korisnika, Uprava za statistiku je u 2022. godini putem zvanične web stranice i društvenih mreža (Twitter i LinkedIn) objavila rezultate zvanične statistike kroz:

- 179 statističkih saopštenja (u mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj publikaciji);
- 5 publikacija (online i štampane) i
- 16 infografika.

Na zvaničnu imejl adresu Uprave za statistiku upućeno je 468 zahtjeva korisnika, dok je od strane medijskih kuća bio 61 zahtjev.

Tabela 16. Pregled planiranih i realizovanih sredstava za Operativni cilj 7. Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
		2019.	2020.	2021.	2022.	2023.

1.	Definisana Politika i Strategija diseminacije	Ne	Ne	Ne	U toku	
2.	Funkcionalna zvanična web stranica Uprave za statistiku	Definisanje polaznih osnova		Ne	Ne	
3.	Promocija rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije, info-grafika	Da	Da	Da	Da	
4.	Broj zaposlenih u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću	1	1	1	1	
5.	Uspostavljanje organizacione jedinice za odnose sa korisnicima/javnošću	Ne	Ne	Ne	Ne	

Izvor: Uprava za statistiku

Kroz projekat IPA 2019 planiran je projekat “Komunikacija”, u kojoj su definisane glavne aktivnosti koje se odnose na bolju saradnju sa korisnicima, priprema nove Politike diseminacije, kao i Strategije komunikacije. Prva ekspertska misija kroz ovaj projekat održana je u novembru 2022. godine i definisane su aktivnosti koje je potrebno realizovati do avgusta 2023. godine.

Na realizaciju ovih aktivnosti uticale su okolnosti izazvane COVID-om, kao i nedostatak ljudskih kapaciteta zaposlenih u Odjeljenju za diseminaciju, upravljanje statističkim bazama podataka i kvalitetom.

Tokom 2022. godine objavljeno je 16 infografika za različite statističke oblasti, promovirajući iste na web stranici Uprave za statistiku, kao i na društvenim mrežama (Twitter i LinkedIn). Takođe, Uprava za statistiku je u prethodnom periodu, uradila promotivni video povodom 20. oktobra – Evropskog dana statistike.

Takođe, početkom 2022. godine unaprijeđen je dizajn i sadržaj statističkih saopštenja, koja se objavljuju u mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj dinamici, na način što je u saopštenjima prikazana vremenska i prostorna uporedivost podataka (gdje je relevantno). U junu 2022. godine Uprava za statistiku je po prvi put objavila podatke za istraživanja „*Organska proizvodnja*“, dok su u julu 2022. godine po prvi put objavljeni rezultati dvogodišnjeg istraživanja „*Inovativne aktivnosti u preduzećima*“.

Dvogodišnje *Istraživanje o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku 2022. godine* je realizovano od strane Uprave za statistiku sa ciljem da se izmjeri stepen u kojem su potrebe korisnika za rezultatima zvanične statistike zadovoljene u odnosu na dostupnu zvaničnu statistiku, uvažavajući njihova potencijalna očekivanja. To je nastavak redovnog dvogodišnjeg Istraživanja o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku 2017. i 2020. godine koje pruža podatke o metodologiji, tačnosti, relevantnosti, blagovremenosti, dostupnosti i upotrebi različitih domena zvanične statistike. Izveštaj istraživanja o zadovoljstvu korisnika za 2022. godinu je objavljen na zvaničnoj web stranici.

Tabela 16. Informacije o rezultatima sprovedenih aktivnosti za Operativni cilj 7.

R.br.	INDIKATOR UČINKA	Početa vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog
-------	------------------	-------------------	---	---

				strateškog dokumenta	dokumenta	
		2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
1.	Definisana Politika i Strategija diseminacije	Ne	Ne	Ne	U toku	
2.	Funkcionalna zvanična web stranica Uprave za statistiku	Definisanje polaznih osnova		Ne	Ne	
3.	Promocija rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije, info-grafika	Da	Da	Da	Da	
4.	Broj zaposlenih u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću	1	1	1	1	
5.	Uspostavljanje organizacione jedinice za odnose sa korisnicima/javnošću	Ne	Ne	Ne	Ne	

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 7.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
Izmjena važećeg Pravilnika o sistematizaciji i unutrašnjoj organizaciji	Povećan broj zaposlenih u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću	Uprava za statistiku	Nije realizovano	2021.	2022.	IV kvartal 2023.	Budžet	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	Tokom 2022. godine nije došlo do izmjene Pravilnika o sistematizaciji i unutrašnjoj organizaciji
Priprema Politike diseminacije	Definisana Politika diseminacije	Uprava za statistiku	Nije realizovano	2021.	2022.	II kvartal 2023.	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	Aktivnost će biti realizovana kroz projekat IPA 2019 "Komunikacija"
Priprema Strategije diseminacije	Definisana Strategija diseminacije	Uprava za statistiku	Djelimično realizovano	2021.	2022.	II kvartal 2023.	Budžet/ Potencijalna donatorska	Nijesu planirana sredstva za	-	Nakon ekspertske misije u okviru

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 7.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
							podrška	realizaciju aktivnosti		projekta "Komunikacija", definisan je tim koji će raditi na izradi Strategije komunikacije. Draft verzija Strategije je pripremljena
1) Definisanje polaznih osnova za uspostavljanje funkcionalne zvanične web stranice Uprave za statistiku; 2) Rad na uspostavljanju funkcionalne web stranice Uprave za statistiku; 3) Uspostavljanje diseminacione baze podataka	Funkcionalna zvanična web stranica Uprave za statistiku	Uprava za statistiku	Nije realizovano	2021.	2022.	IV kvartal 2023.	Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	Aktivnost izrade novog dinamičkog web sajta koji će omogućiti korisnicima funkcionalniji pristup podacima ima predviđena je kroz IPA 3 projekat
Definisanje potrebnih administrativnih kapaciteta (ljudskih i tehničkih) za promocijom rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata,	Definisane Akcionog plana	Uprava za statistiku	Realizovano	2021.	2022.		Budžet/ Potencijalna donatorska podrška	Nijesu planirana sredstva za realizaciju aktivnosti	-	

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 7.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije	Datum početka (2021. godina)	Planirani datum završetka (2022. godina)	Novi datum realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Realizovana sredstva za aktivnost	Preporuke
animacije, info-grafika										

Izvor: Uprava za statistiku

VIII. PREPORUKE ZA ZAVRŠNU FAZU SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA

Preporuke za završnu fazu sprovođenja strateškog dokumenta, kreirane su na način da podržavaju realizaciju operativnih ciljeva razvoja zvanične statistike Crne Gore, koje su definisane u strateškom dokumentu “*Strategija razvoja zvanične statistike za period 2019-2023. godine*”.

Operativni cilj 1 - Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

1. Nastaviti sa uspostavljanjem stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvojem partnerstva u cilju razvijanja statističke zajednice (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);
2. Realizacija projekta IPA 2019 “Komunikacija” čije se glavne aktivnosti odnose na bolju saradnju sa korisnicima, kao i organizovanje edukativnih seminara (koordinator projekta: Uprava za statistiku).

Operativni cilj 2 - Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

1. Održavanje edukativnih radionica za upravljanje statističkim procesima, shodno Kodeksu prakse evropske statistike i TQM modelu (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);
2. Redovna uključenost proizvođača zvanične statistike u radnim grupama, koje se bave modernizacijom i razvojem zvanične statistike korišćenjem «Big Data» (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);
3. Redovno prisustvo zaposlenih u statističkom sistemu na obuke u okviru ESS (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);

4. Snažiti postojeće kadrovske kapacitete proizvođača zvanične statistike kroz usavršavanje znanja i vještina i jačati motivaciju za rad (najprije kroz korišćenje svih vidova podrške i programa tehničke pomoći) (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike).

Operativni cilj 3 - Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama

1. Nastavak aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18 - Statistika (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);
2. Dalje snažiti međuinstitucionalnu saradnju svih proizvođača zvanične statistike u sistemu u cilju usaglašavanja i inoviranja zvanične statistike sa međunarodnim standardima i preporukama (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);

Operativni cilj 4 - Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

1. Nastaviti inoviranje procesa proizvodnje zvanične statistike, uvođenjem nove tehnologije i novih izvora podataka u skladu sa potrebama savremenog društva (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike);
2. Dalje snažiti saradnju sa rukovaocima administrativnih izvora podataka, kako bi se smanjili troškovi proizvodnje rezultata zvanične statistike i opterećenosti privrednih subjekata i građana (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike).

Operativni cilj 5: Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike

1. Nastavak procesa unaprijeđenja kvaliteta u svim statističkim aktivnostima, ne samo u procesu proizvodnje već i upravljanju procesima, primjenom Generičkog modela statističkog poslovnog procesa – GSBPM (nadležnost: Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike).

Operativni cilj 6 - Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike

1. Nastavak aktivnosti na izradi diseminacione baze podataka (nadležnost: Uprava za statistiku);
2. Investiranje u IT infrastrukturu, koja se odnosi na prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka, a sve u cilju razvoja integrisanog IT sistema (nadležnost: Uprava za statistiku).

Operativni cilj 7: Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva:

1. Nastaviti aktivnosti u cilju pripreme Strategije diseminacije i Politike diseminacije;
2. Nastaviti aktivnosti na razvoju diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva;
3. Snažiti kadrovske kapacitete povećanjem broja zaposlenih u sistemu zvanične statistike.

IX. KLJUČNI RIZICI

Ključni rizici identifikovani od strane EK – EUROSTAT-a, evidentirani i u Izvještajima o napretku Crne Gore za period 2014 - 2018. godina, su:

- potreba za značajnim povećanjem ljudskih i finasijskih resursa Uprave za statistiku (postojeći kapaciteti, bez obzira na dobre rezultate prethodnog perioda, neće moći da ispune zahtjeve značajno povećane tražnje Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. godine i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji);
- dalje usaglašavanje sa ESA 2010 standardima, uključujući statistiku javnih finansija i
- nedostatak poslovnog prostora (rizici neadekvatnog poslovnog prostora koji utiču na dalji proces statističke proizvodnje: (i) nemogućnost obezbjeđivanja radnog prostora i smanjena produktivnost zaposlenih, usljed neadekvatnih uslova rada; (ii) bezbjedonosni rizici pristupa zgradi, a samim tim i individualnim podacima usljed nepostojanja adekvatne arhive za skladištenje; (iii) tehnički nedostaci koji ograničavaju modernizaciju procesa proizvodnje zvanične statistike, kao i primjenu tehničkih i drugih bezbjedonosnih standard, koje treba primijeniti u čuvanju, skladištenju i tretmanu povjerljivih podataka).

Izazovi za realizaciju Operativnog cilja 1 - Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

Korisnici rezultata zvanične statistike zauzimaju centralnu ulogu u aktivnostima sistema zvanične statistike jer one treba da odražavaju potrebe korisnika. Nedostatak ljudski resursi Uprave za statistiku ograničava kapacitete da se u potpunosti realizuju potrebe korisnika za podacima, što predstavlja jedan od izazova za ispunjenje aktivnosti Operativnog cilja 1.

Izazovi za realizaciju Operativnog cilja 2 - Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima

Uprava za statistiku će preduzeti sve aktivnosti u okviru svojih nadležnosti, kako bi povećao broj zaposlenih sa jedne i proširio znanja i vještine postojećih zaposlenih, sa posebnim akcentom na razvoj nove generacije naučnika koji rade sa podacima. Uvažavajući nivo digitalizacije društva, kao i „*revoluciju podataka*“, koja je otvorila nove šanse razvoju zvanične statistike, jedan od ključnih izazova za zvaničnu statistiku ostaje dalji razvoj znanja i vještina statističara kao stručnog i profesionalnog kadra, kao i stvaranje nove generacije statističara kao „naučnika koji rade sa podacima“ od kojih će se očekivati duboko poznavanje novih teorija i metoda kojima se obrađuju „veliki podaci“. Razvoj generacije statističara kao naučnika koji rade sa podacima, podrazumijevat će razvoj pojedinaca u profesionalnog statističara ne samo kroz radnu karijeru kao što je slučaj sada, već i razvoj kroz posebne edukativne specijalizovane fakultete i programe.

Izazovi za realizaciju Operativnog cilja 3 - Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama

Usljed nedostatka ljudskih, finansijskih i prostornih kapaciteta, povećan je rizik od neispunjenja obaveza kako u poglavlju 18. Statistika, tako i drugim poglavljima za koje su podaci zvanične statistike neophodni. U okviru svoje dvostruke uloge Uprava za statistiku je posvećena obezbjeđivanju zvanične statistike relevantne za donošenje i praćenje nacionalne politike, kao i politika koje se definišu na nivou EU. Dvostruka uloga iziskuje dodatan rad i ulaganje zaposlenih ovog organa što dodatno opterećuje dinamiku redovnog posla. Uprava za statistiku trenutno obavlja svoju dvostruku ulogu sa polovinom radnih kapaciteta koji mu je neophodan za sprovođenje redovnog posla, što ukazuje na veliki rizik za održavanje trenutnog i postizanje daljeg napretka.

Izazovi za realizaciju Operativnog cilja 4 - Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

Budžetska ograničenja predstavljaju dodatni zahtjev za već u isplativost u prikupljanju i obradi podataka, zahtijevajuć i uvođenje optimalnih metoda prikupljanja podataka, koristeć i moderna informaciono i komunikaciona rješenja gdje je to moguće, kao već e

korištenje administrativnih izvora podataka. Uprava za statistiku za prikupljanje podataka najčešće koristi PAPI metod (Paper and pencil interviewing), ali sve više ispitanici imaju mogućnost davanja podataka on-line, primjenom CAWI (Computer aided web interviewing) i CAPI (Computer aided personal interviewing) metoda.

Izazovi za realizaciju Operativnog cilja 5: Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike

Nastavak procesa unaprijeđenja kvaliteta u svim statističkim aktivnostima, ne samo u procesu proizvodnje već i upravljanju procesima, primjenom Generičkog modela statističkog poslovnog procesa – GSBPM zahtjeva jačanje stručnih i kadrovskih kapaciteta u svim organizacionim jedinicama unutar sistema zvanične statistike.

Izazovi za realizaciju Operativnog cilja 6 - Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike

Posljednjih godina tehnološki napredak i zahtjevi korisnika su se znatno promijenili, što se nužno odrazilo i na prirodu statističkih istraživanja, tako da se pored visokog kvaliteta rezultata zvanične statistike, postavljaju i novi izazovi koji proizlaze iz promjene pristupa proizvodnji zvanične statistike i stvaranju višedimenzionalnim baza podataka. U skladu sa tim, Uprava za statistiku će u narednom periodu raditi na re-dizajniranju informaciono-komunikacionog okvira, razvojem integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike. Ova aktivnost je izuzetno finansijski zahtjevna ali je ujedno jedna od ključnih ciljeva zvanične statistike.

Izazovi za realizaciju Operativnog cilja 7: Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva

Imajući u vidu mogućnosti koje pruža savremena tehnologiju kada je u pitanju diseminacija podataka i komunikacija sa korisnicima, u narednom periodu planiraju se osavremeniti načini diseminacije na način da rezultati zvanične statistike budu dostupni različitim

grupama korisnika. Prilagođavanje rezultata zvanične statistike različitim grupama korisnika, zahtijeva razvoj različitog nivoa dostupnosti podataka. Shodno tome, najširi pristup korisnicima detaljnim bazama podataka biće omogućen razvojem dinamičkog web sajta Uprave za statistiku, što će omogućiti korišćenje podataka na najdetaljnijem nivou. Za realizaciju ove aktivnosti potrebna su značajna povećanja ljudskih i finansijskih resursa Uprave za statistiku.

Uprava za statistiku

IV Proleterske br. 2

81000 Podgorica

Tel: +381 (0)20 241 206

Fax: +381 (0)20 241 270

e-mail: **contact@monstat.org**

web site: www.monstat.org

UPRAVA ZA STATISTIKU

**AKCIONI PLAN ZA REALIZACIJU
STRATEGIJE RAZVOJA ZVANIČNE STATISTIKE 2019 - 2023. GODINA
(ZA 2023. GODINU)**

Podgorica, mart 2023. godine

STRATEŠKI CILJ: Cilj zvanične statistike je da obezbjeđuje svim korisnicima, kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.						
Operativni cilj 1: Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva						
Indikator učinka	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Broj implementiranih zahtjeva korisnika, kroz petogodišnji Program i Godišnji plan zvanične statistike u partnerstvu sa akademijom, naučno-istraživačkom zajednicom, privatnim sektorom i drugim	Od ukupnog broja (65) predloga i sugestija prihvaćeno je 74% ili 48 predloga i sugestija zainteresovanih korisnika		Implementacija sugestija datih od strane korisnika i realizacija probnih istraživanja 80%		Implementacija sugestija i istraživanja 100%	
Zastupljenost korisnika u radu Savjeta statističkog sistema	4 člana		5 članova		6 članova	
Javno objavljeni rezultati Istraživanja o zadovoljstvu korisnika	Sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu korisnika		Objavljivanje rezultata Istraživanja o zadovoljstvu korisnika		Sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu korisnika	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka (2023. godina)	Planirani datum završetka (2023. godina)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
Redovno sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu korisnika i izradu Akcionog plana za sprovođenje i analizu rezultata Istraživanja o zadovoljstvu korisnika	Izrađen Akcioni plan za sprovođenje preporuka korisnika	Uprava za statistiku	I kvartal 2023.	II kvartal 2023.		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Izrada planova za organizovanje foruma korisnika u cilju sagledavanja njihovih potreba za rezultatima zvanične statistike	Izrađen Akcioni plan i definisane interne procedure za sprovođenje foruma korisnika	Uprava za statistiku	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Razvijanje statističke zajednice kroz formalno uspostavljanje partnerstava	Broj formalno uspostavljenih partnerstava, kroz sporazume o saradnji i realizacija postojećih partnerstava	Proizvođači zvanične statistike	1	1	75.000,00€	Donatorska podrška (Četvrta nacionalna komunikacija i Prvi dvogodišnji izvještaj o transparentnosti Crne Gore ka Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih nacija o promjeni klime – FNC/BTR-Projekat UNDP)

Organizovanje donatorskih sastanaka/seminara	Broj organizovanih edukativnih programa kroz javne diskusije, seminare, konferencije, tematske radionice sa glavnim korisnicima	Proizvođači zvanične statistike	1	1		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Promovisanje statističke pismenosti kroz javne diskusije, seminare, konferencije.	Organizovanje edukativnih programa za glavne korisnike	Proizvođači zvanične statistike	I polovina tekuće godine	I polovina tekuće godine		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Organizovanje konsultativnih seminara sa medijima kao glavnim partnerom u procesu diseminacije rezultata zvanične statistike	Broj organizovanih konsultativnih seminara sa medijima, kao glavnim partnerom u procesu diseminacije rezultata zvanične statistike	Proizvođači zvanične statistike	1	1		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Operativni cilj 2: Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima						
Indikator učinka	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Promocija Evropskog magistarskog programa zvanične statistike – EMOS	4		5		6	
Povećan broj zaposlenih koji su uspješno završili višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	31 Prosječan broj stažista na godišnjem nivou je 2		33 Prosječan broj stažista na godišnjem nivou je 2		35 Prosječan broj stažista na godišnjem nivou je 2	
Testiranje novih metoda kod probnih statističkih istraživanja	0		0		1	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2: Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka (2023. godina)	Planirani datum završetka (2023. godina)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja

Izrada i priprema Strategije upravljanja ljudskim resursima	Stretegija upravljanja ljudskim resursima	Uprava za statistiku	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu zaposlenih	Istraživanja o zadovoljstvu zaposlenih	Uprava za statistiku	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Održavanje edukativnih radionica za upravljanje statističkim procesima shodno Kodeksu prakse evropske statistike, sa posebnim akcentom na modernizaciji procesa i upravljanje kvalitetom	Broj održanih edukativnih radionica	Proizvođači zvanične statistike	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.	11.628,47€	Redovna budžetska sredstva/ Donatorska podrška (IPA projekat)
					224.970,00€	
Aktivnosti na prijemu novozaposlenih u skladu sa zakonskim odredbama	Povećani broj novozaposlenih u Upravi za statistiku	Uprava za statistiku	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“

Promocija Evropskog magistarskog programa zvanične statistike – EMOS kroz saradnju sa akademskom zajednicom, učešćem u edukativnom programu zaposlenih iz Uprave za statistiku	Broj održanih predavanja na Univerzitetu	Proizvođači zvanične statistike	1	1		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Omogućiti višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	Broj zaposlenih koji su uspješno završili višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	Proizvođači zvanične statistike	1	1		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Redovna uključenost proizvođača zvanične statistike u radnim grupama koje se bave modernizacijom i razvojem zvanične statistike korišćenjem «Big Data» 1. Konferencija o novim tehnikama i tehnologijama u zvaničnoj statistici 2. Big Data alati za IT stručnjake kao podrška statističarima	Edukacija zaposlenih u statističkom sistemu koji se bave modernizacijom i razvojem zvanične statistike korišćenjem «Big Data»	Proizvođači zvanične statistike	1	1		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Testiranje novih izvora podataka i metoda kroz probna statistička istraživanja	Sprovedena probna istraživanja koja koriste nove izvore i metode u statističkoj proizvodnji	Proizvođači zvanične statistike		Probna istraživanja definisana Godišnjim planom zvanične statistike za 2023. godinu	Probna istraživanja definisana Godišnjim planom zvanične statistike za 2023. godinu	Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Operativni cilj 3: Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama						
Indikator učinka	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta		
Ispunjenje aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18 – Statistika	40%	70%		90%		

Broj proizvedenih indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region	61%	65%	68%			
Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a	57%	60%	63%			
Veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i socio-demografskih podataka Crne Gore shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda sa sistema za diseminaciju opštih podataka (e – GDDS)	Preporučena serija: dostupno 13 od ukupno 15 kategorija podataka Dopunska serija: dostupno 5 od ukupno 6 kategorija podataka Demografski indikatori: dostupna 1 od ukupno 1 kategorije podataka	Preporučena serija: dostupno 15 kategorija podataka	Unaprijeđena periodičnost i pravovremenost diseminacije kategorije podataka iz preporučene serije			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3: Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka (2023. godina)	Planirani datum završetka (2023. godina)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
Koordinacija aktivnosti sa nadležnim institucijama u cilju ispunjenja završnih mjerila Poglavlja 18 – Statistika a shodno potpisanom Sporazumu o saradnji u oblasti statistike nacionalnih računa sektora opšte države i sa njom povezanih statistika (br. 01-1488 od 25.04.2016. godine)	Povećanje nivoa spremnosti Crne Gore za članstvo u oblasti statistike kroz Izvještaje o napretku Evropske komisije za pregovaračko poglavlje 18: Statistika Povećana proizvodnja inputa za popunjavanje konkretnih varijabli u okviru tabela definisanih prvim mjerilom za zatvaranje Poglavlja 18. Statistika	Proizvođači zvanične statistike	2023. godina	2023. godina		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a i njihovo metodološko usklađivanje sa relevantnim metodološkim okvirima i konceptima kvaliteta.	Proizvodnja statističkih istraživanja	Proizvođači zvanične statistike	2023. godina 213 statističkih istraživanja	2023. godina	6.971.346,52€ 192.736,00€	Redovna budžetska sredstva Donatorska podrška (IPA projekat)
Veće učešće Uprave za statistiku kroz članstvo u međunarodnim radnim grupama, upravljačkim tijelima, međunarodnim asocijacijama	Redovna prisutnost kadra statističkog sistema Crne Gore na relevantnim i ključnim radnim sastancima i različitim vidovima obuke u EUROSTAT-u, ESS;	Proizvođači zvanične statistike	Sastanci u okvirima ESS definisani MC listom za 2023. godinu za zemlje kandidate	Sastanci u okvirima ESS definisani MC listom za 2023. godinu za zemlje kandidate		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“/ Donatorska podrška (IPA projekat)

Operativni cilj 4: Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike						
Indikator učinka	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Izmijenjena zakonska regulativa kojom se omogućava pristup podacima za potrebe razvoja zvanične statistike	<i>Definisani preduslovi za izmjenu zakonske regulative</i>		<i>Izmijenjena zakonska regulativa</i>		<i>Izmijenjena zakonska regulativa</i>	
Broj statističkih istraživanja koja koriste nove izvore podataka	0		0		1	
Broj statističkih istraživanja koja koriste administrativne izvore podataka	49		51		53	
Broj novih metoda u prikupljanju podataka	CAWI, CAPI		CAWI, CAPI		CAWI, CAPI, CATI	
Broj istraživanja kojima se testiraju novi izvori i metodi u proizvodnji zvanične statistike	1		2		3	
Smanjenje opterećenosti izvještajnih jedinica	<i>Indikator opterećenosti:</i> Normalna opterećenost 81% Umjerena opterećenost 13% Visoka opterećenost 6%		<i>Indikator opterećenosti:</i> Normalna opterećenost 83% Umjerena opterećenost 11% Visoka opterećenost 6%		<i>Indikator opterećenosti:</i> Normalna opterećenost 85% Umjerena opterećenost 9% Visoka opterećenost 6%	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4: Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka (2023. godina)	Planirani datum završetka (2023. godina)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
Omogućiti edukaciju zaposlenih u statističkom sistemu za korišćenje novih izvora podataka	Edukacija zaposlenih u statističkom sistemu u okviru ESS i drugih statističkih organizacija i institucija o korišćenju novih izvora podataka	Proizvođači zvanične statistike	Prisustvo zaposlenih u statističkom sistemu u okvirima ESS definisanih MC listom za 2023. godinu za zemlje kandidate	Prisustvo zaposlenih u statističkom sistemu u okvirima ESS definisanih MC listom za 2023. godinu za zemlje kandidate		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Sprovođenje probnih istraživanja u cilju ocjene metodologije ili kvaliteta izvora podataka koje treba prikupiti statističkim istraživanjima	Primjena administrativnih izvora podataka u statističke svrhe	Proizvođači zvanične statistike	2023. godina	2023. godina		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“

Sprovođenje probnih istraživanja i pilot projekata u cilju ispitivanja primjene novih metoda i izvora u statističkoj proizvodnji istraživanja	Ispitivanje mogućnosti u primjeni novih metoda u statističkoj proizvodnji	Proizvođači zvanične statistike	2023. godina	2023. godina	8.785,00€	Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“/ Donatorska podrška (IPA projekat)
					2.500,00€	
Koordinacija aktivnosti na izmjeni Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	Izmjena Zakona o zvaničnoj statistici i sistema zvanične statistike	Proizvođači zvanične statistike	II kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Porast broja statističkih istraživanja koja koriste nove metode u prikupljanju podataka	Broj istraživanja koja koriste CAPI i CAWI metodu	Proizvođači zvanične statistike	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Operativni cilj 5:						
<i>Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike</i>						
Indikator učinka	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta		
Stalni procentualni rast implementiranih aktivnosti u skladu sa evaluacionim standardima definisanim principima Kodeksa prakse evropske statistike, predloženih u redovnim izvještajima sa misije procjene	10%	40%		100%		
Implementacija elementa Total Quality management (TQM) definisanih Strategijom kvaliteta, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema	80%	100%		100%		

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 5: Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
Primjena GSBPM koji podstiče integraciju statističkog sistema	Uspostavljen okvir GSBPM modela u Upravi za statistiku	Uprava za statistiku	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.	7.500,00€	Donatorska podrška (IPA projekat)
Sprovođenje prakse samoprocjene statističke proizvodnje	Samoprocjena dva statistička istraživanja	Proizvođači zvanične statistike	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		
Implementacija elementa Total Quality management (TQM) definisanih Strategijom kvaliteta, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema	Primjena elementa Total Quality management (TQM) „Stalna unapređenja“ definisan Strategijom upravljanja kvalitetom za period 2020-2023. godina G. „Razvoj diseminacije i komunikacije u skladu sa potrebama digitalnog društva“	Proizvođači zvanične statistike	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		
Definisanje Akcionog plana i pratećih procedura u cilju implementacije GSBPM modela u skladu sa projektom IPA 2019 6.1 Quality management	Implementacija aktivnosti definisanih Akcionim planom	Proizvođači zvanične statistike	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		
Implementacija elementa Total Quality management (TQM) definisanih Strategijom upravljanja kvalitetom, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema u skladu sa projektom IPA 2019 6.1 Quality management	Implementacija aktivnosti definisanih Strategijom upravljanja kvalitetom	Proizvođači zvanične statistike	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		
Riješen problem poslovnog prostora Uprave za statistiku u cilju potpune implementacije Kodeksa kvaliteta EU statistike i Opšte regulative o zaštiti podataka o ličnosti (General data Protection Regulation – GDPR)	Novi poslovni prostor u cilju potpune implementacije Kodeksa kvaliteta EU statistike i Opšte regulative o zaštiti podataka o ličnosti (General data Protection Regulation – GDPR)	Ministarstvo finansija/ Uprava za statistiku	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		
Operativni cilj 6: Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike						
Indikator učinka	Početa vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta			

Razvijen IT integrisani sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	Razvijen IT integrisan sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike		Primjena IT integrisanog sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike na 20%		Primjena IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike na 40%	
Smanjena opterećenost izvještajnih jedinica	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 81% Umjerena opterećenost 13% Visoka opterećenost 6%		Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 83% Umjerena opterećenost 11% Visoka opterećenost 6%		Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 85% Umjerena opterećenost 9% Visoka opterećenost 6%	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 6: Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
Povećana primjena IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike u različitim statističkim domenima	Rad na primjeni IT integrisanog sistema koji prati poslovni proces GSBPM modela za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike u statističkim domenima: Poljoprivreda i socijalne statistike	Uprava za statistiku	II kvartal 2023.	IV kvartal 2023.	101.900,00€	Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Ispitivanje tehničkih mogućnosti i definisanje Akcionog plana u skladu sa zakonskim odredbama u primjeni elektronskog poslovanja	Izrađen Akcioni plan za primjenu elektronskog poslovanja	Uprava za statistiku	II kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Razvoj IT sistema elektronskog arhiviranja i dokumentovanja	Izrađen Akcioni plan za primjenu elektronskog arhiviranja i dokumentovanja	Uprava za statistiku	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“

Priprema SDMX fajlova korišćenjem SDMX konvertora	Razvijena SDMX struktura za slanje statističkih podataka preko e-Damis web portala	Uprava za statistiku	II kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Razvoj diseminacione baze podataka za „open data“ na nivou statističkog sistema	Analiza stanja za izradu diseminacione baze podataka za „open data“	Uprava za statistiku	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Operativni cilj 7: <i>Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva</i>						
Indikator učinka	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta		
Definisana Politika i strategija diseminacije	50%	70%		100%		
Promocija rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije, info-grafika	<i>Definisanje Akcionog plana</i>	50% realizovanih aktivnosti definisanih Akcionim planom		100% realizovanih aktivnosti definisanih Akcionim planom		
Broj zaposlenih u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću	1	2		2		
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 7: Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
Izmjena važećeg Pravilnika o sistematizaciji i unutrašnjoj organizaciji	Povećan broj zaposlenih u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću	Uprava za statistiku	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Implementiranje alata podrške korisnicima – User support	Definisanje polaznih osnova	Uprava za statistiku	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.		Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“

Priprema Politike diseminacije	Definisana Politika diseminacije	Uprava za statistiku	II kvartal 2023.	IV kvartal 2023.	Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Priprema Strategije diseminacije	Definisana Strategija Diseminacije	Uprava za statistiku	II kvartal 2023.	IV kvartal 2023.	Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Organizovanje foruma aktivnih korisnika rezultata zvanične statistike	Broj organizovanih sastanaka	Uprava za statistiku	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.	Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Definisanje polaznih osnova za uspostavljanje funkcionalne zvanične web stranice Uprave za statistiku i uspostavljanje diseminacione baze podataka	Funkcionalna zvanična web stranica Uprave za statistiku	Uprava za statistiku	I kvartal 2023.	IV kvartal 2023.	Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“
Promocija rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije, info-grafika	Definisanje Akcionog plana	Uprava za statistiku	II kvartal 2023.	IV kvartal 2023.	Redovna budžetska sredstva Program „Nacionalna statistika“ Potprogram „Izrada rezultata zvanične statistike“

Uprava za statistiku

IV Proleterske br. 2

81000 Podgorica

Tel: +381 (0)20 241 206

Fax: +381 (0)20 241 270

e-mail: **contact@monstat.org**

web site: www.monstat.org